За дваццаць апошніх гадоў колькасць насельніцтва Беларусі скарацілася амаль на 700 тысяч чалавек.

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

№ 34 (4389)

30 красавіка 2019 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:
УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.

Народная Воля

Да ўвагі!
Хто хоча набываць газету ў офісе рэдакцыі — чакаем!

Дзякуй за тое, што Вы прачыталі гэты нумар. Адгукніцеся, калі ў Вас ёсць заўвагі, меркаванні, прапановы, тэмы.
Тэл. (8 017) 328 68 71

СЕНСАЦЫЯ!

КДБ арыштаваў Андрэя Уцюрына – намесніка старшыні Савета бяспекі, былога начальніка службы аховы Лукашэнкі

Заведзеная крымінальная справа.

Катэдж Уцюрына ў Драздах-2 апячатаны.

Як паведамілі «Нашай Ніве» вартыя даверу крыніцы, высокапастаўлены сілавік быў затрыманы тыдзень таму. Дэталі пакуль невядомыя, крыніцы кажуць пра хабар.

Уцюрын – адзін з самых адданых лукашэнкаўскіх гвардзейцаў.

Некалі яшчэ ягоны бацька ўзначальваў элітную часць унутраных войскаў 3214, а сам Андрэй пайшоў у Службу бяспекі прэзідэнта ў 1995-м і даслужыўся да начальніка ў гэтым ведамстве, да якога ў Лукашэнкі самы вялікі давер.

Андрэй Уцюрын нарадзіўся ў 1971 годзе ў Пензе. У 1992-м скончыў Саратаўскае вышэйшае вайсковае каманднае вучылішча МУС Расіі, а ў 2002-м – Акадэмію МУС Беларусі. З 1995 года – у службе аховы Лукашэнкі. Узнагароджаны ордэнамі «За бездакорную службу» і «За службу Радзіме». Кіраўнік Службы аховы ад 2007 года. З 2014-га – намеснік дзяржсакратара Савета бяспекі.

АНОНС

спецпраект

СВАБОДНАЯ ПРЭСА: БЕЛАРУСКІЯ РЭАЛІІ

СУМЕСНЫ ПРАЕКТ «НАРОДНАЙ ВОЛІ» І БЕЛАРУСКАЙ АСАЦЫЯЦЫІ ЖУРНАЛІСТАЎ

(Чытайце на 5-8 стар.)

СІТУАЦЫЯ

Незвычайны суд

Учора арганізатараў Дня Волі ў Мінску асудзілі за адмову плаціць міліцыі, якая аказвала паслугі па ахове грамадскага парадку падчас мітынгу і канцэрта.

Юрый Губарэвіч, **Вольга Кавалькова**, **Ігар Барысаў** і **Мікалай Казлоў** атрымалі з УУС Цэнтральнага раёна Мінска пратаколы аб адміністрацыйным правапарушэнні па артыкуле «Парушэнне парадку арганізацыі і правядзення масавага мерапрыемства».

Нагадаем, што арганізатары прынцыпова адмовіліся плаціць міліцыі. На іх думку, у такім выпадку парушаецца канстытуцыйнае права грамадзян на мірныя сходы.

У выніку суд Цэнтральнага раёна Мінска вынес рашэнне пакараць Юрыя Губарэвіча, Вольгу Кавалькову і Мікалая Казлова штрафамі ў 30 базавых велічынь кожнага (па 765 рублёў). А вось Ігар Барысаў зараз знаходзіцца ў камандзіроўцы, а таму папрасіў суд перанесці разгляд справы на іншую дату.

Сяргей НІКАНОРАЎ.

ДЫЯЛОГ

Заплюшчваць вочы на канфлікты ў рэгіёне АБСЕ ні ў якім разе нельга

У рэгіёне Арганізацыі па бяспецы і супрацоўніцтве ў Еўропе назбіралася шмат праблем, і заплюшчваць вочы на іх ні ў якім разе нельга. Аб гэтым прэзідэнт Беларусі **Аляксандр Лукашэнка** заявіў учора на сустрэчы са старшынёй Парламенцкай асамблеі АБСЕ **Георгіем Цэрэтэлі.**

«Згадзіцеся, назбіралася вельмі шмат праблем у нас тут у агульным доме, якія трэба вырашаць: і Нагорны Карабах, і Прыднястроўе, шмат іншых менш значных і гучных праблем. Дадалася Украіна», – сказаў Аляксандр Лукашэнка.

Прэзідэнт адзначыў, што, можа, вельмі часта крытыкуе арганізацыю за слабую рэакцыю на гэтыя праблемы, аднак іх вырашэнне – непасрэдная работа АБСЕ. «*Гэта арганізацыя перш за ўсё па бяспецы на Еўрапейскім кантыненце, і заплюшчваць сёння вочы на гэтыя праблемы ні ў якім разе нельга*», – падкрэсліў ён.

Аляксандр Лукашэнка дадаў, што ўжо доўгі час на пляцоўцы АБСЕ не праводзіцца сустрэчы кіраўнікоў дзяржаў, на якіх можна было б абмеркаваць бягучыя пытанні і намеціць шляхі выхаду з існуючай сітуацыі. Апошняе такое мерапрыемства прайшло ў 2010 годзе ў Астане, але яшчэ больш маштабная канферэнцыя адбылася ў 1999 годзе ў Стамбуле.

«Гэта была моцная канферэнцыя, і больш не збіраліся, а трэба было б. Таму вельмі шмат праблем, на якія трэба не проста звярнуць увагу. Трэба збірацца і вырашаць іх. Калі не ўдасца вырашыць, то хаця б намеціць шляхі, перспектывы якія-небудзь. У адваротным выпадку навошта стваралі арганізацыю? Вы заўсёды можаце разлічваць на нашу падтрымку, сумленнасць і шчырасць ва ўсіх пытаннях».

У сваю чаргу Георгій Цэрэтэлі падзякаваў кіраўніку беларускай дзяржавы за арганізацыю на высокім узроўні 26-й сесіі ПА АБСЕ, якая прайшла ў Мінску ў ліпені 2017 года. Ён таксама падкрэсліў асаблівы характар дружалюбных і дзелавых адносін са старшынямі палат беларускага парламента. «*Мы са спадаром Андрэйчанкам сустракаемся трэці раз. Гэта сімвалізуе актыўнасць Беларусі ў нашай арганізацыі, з нашага боку таксама ёсць жаданне працаваць з краінай*», – звярнуў увагу Георгій Цэрэтэлі.

Ён згадзіўся з Аляксандрам Лукашэнкам, што ў рэгіёне АБСЕ ёсць праблемы, якія патрабуюць абмеркавання і вырашэння. «*Калі ў суседзяў праблемы, гэта і твае праблемы. Я згодны з вамі, што АБСЕ – арганізацыя вельмі сур'ёзная, і многія краіны, і Беларусь, робяць вельмі шмат, каб узмацніць яе. Мы за гэта ўдзячныя*», – канстатаваў старшыня Парламенцкай асамблеі.

Георгій Цэрэтэлі прыбыў у Мінск для ўдзелу ў міжнароднай парламенцкай канферэнцыі Групы падтрымкі Шаўковага шляху ПА АБСЕ «Адзін пояс і адзін шлях: паглыбленне супрацоўніцтва ў імя ўстойлівага развіцця і працвітання».

(БЕЛТА.)

ДЭМАКРАТЫЯ ПА-БЕЛАРУСКУ

Апазіцыі адмовілі ў правядзенні пікета 1 мая

Гродзенскі гарвыканкам спаслаўся на тое, што ў парку Жылібера 1 мая ўжо запланавана правядзенне шэрагу «культурных мерапрыемстваў, прысвечаных Першамаю».

Мікалай Салянік, кіраўнік гарадской арганізацыі Аб'яднанай грамадзянскай партыі, ад якой і падавалася заяўка на пікет, сказаў «Народнай Волі», што стаўленне ўлад да апазіцыі не змяняецца.

«*Мы хацелі разам з людзьмі законна адсвяткаваць Першамай*, – падкрэслівае Салянік. – *Я нават тлумачыў у гарвыканкаме, што паставім у парку побач з іншымі шапікамі розных арганізацый свой стол, будзем распавядаць пра дзейнасць нашай партыі, ніякіх мітынгаў ніхто праводзіць не стане. Але, аказваецца, і гэтага нельга нават у дзень салідарнасці працоўных усяго свету*».

Міхал КАРНЕВІЧ.

ЧУЛІ?

Пасольства Швейцарыі адкрыецца летам у Мінску

Швейцарыя, якая пакуль не мае паўнацэннага пасольства ў Беларусі, плануе адкрыць яго летам 2019 года ў Мінску. Аб гэтым сёння журналістам БЕЛТА паведаміў кіраўнік камітэта па знешняй палітыцы Савета кантонаў Федэральнага сходу Швейцарскай Канфедэрацыі і сустаршыня парламенцкай групы дружбы Швейцарыя–Беларусь **Філіпа Ламбардзі**.

Цяпер у Мінску працуе аддзяленне пасольства Швейцарскай Канфедэрацыі. Яго афіцыйнае адкрыццё адбылося 11 лютага 2008 года. «*Адкрыць пасольства плануецца гэтым летам*, – сказаў Філіпа Ламбардзі. – *Мы працуем над тым, каб гэта рашэнне было прынята ў бліжэйшы час, разглядаем усе магчымыя варыянты*».

РЭГІЁН

«McDonald's» заплаціў Гродна

На чарговым аўкцыёне ў абласным цэнтры замежнае ўнітарнае прадпрыемства набыло надзел зямлі ў цэнтры горада для адкрыцця рэстарана «McDonald's».

21 сотка зямлі ў цэнтральнай частцы горада на скрыжаванні вуліц Савецкіх пагранічнікаў, Транспартнай і Гарнавых абышлася кампаніі ў 1 мільён 40 тысяч рублёў. Пачатковая цана лота складала 125 тысяч рублёў.

Прадстаўнікі кампаніі пакуль устрымаліся ад каментарыяў адносна тэрмінаў будаўніцтва і адкрыцця рэстарана. Праўда, паводле ўмоў аўкцыёну, будаўнічы праект павінен быць распрацаваны ў два бліжэйшыя гады.

Аляксей МІХАЛЁЎ.

БЛІЦ

Як вядома, Уладзімір Пуцін сваім указам спрасціў працэдуру атрымання расійскіх пашпартоў для жыхароў так званых ДНР і ЛНР, а пазней заявіў, што разглядаецца пытанне на такіх жа ўмовах раздаваць расійскае грамадзянства ўсім украінцам, а не толькі жыхарам Данбаса.

Наколькі верагодны ў будучым падобны сцэнарый адносна Беларусі?

Юрый ЦАРЫК, палітолаг, эксперт Цэнтра стратэгічных і знешнепалітычных даследаванняў:

– Я думаю, што такі сцэнарый у дачыненні да Беларусі досыць верагодны ў перспектыве бліжэйшых двух гадоў. Відавочна, што адносіны Беларусі з Расіяй развіваюцца па спіралі, так бы мовіць, чым далей, тым горш. Беларусь не можа пайсці на выкананне ўмоў, якія прапануе Расія, а Крэмль не можа пакінуць усё, як ёсць, і даць Беларусі магчымасць зрабіць самастойны геапалітычны выбар. Таму ў якасці інструмента чарговай эскалацыі і пашырэння свайго ўплыву Расія можа скарыстацца такой мерай, як грамадзянства.

А пры песімістычным сцэнарыі, калі часам беларускія ўлады вырашаць здацца расійскім імперцам, увядзенне альбо саюзнага грамадзянства, альбо расійскага для беларусаў можа здарыцца яшчэ раней.

Дзмітрый ШАЎЦОЎ, дэпутат Палаты прадстаўнікоў, намеснік старшыні Пастаяннай камісіі па міжнародных справах:

– Глупства нейкае! Магчыма, там склалася такая сітуацыя, але пры чым тут Беларусь? Навошта нам прапаноўваць на льготных умовах грамадзянства Расіі? Тыя беларусы, якія хочуць стаць грамадзянамі Расійскай Федэрацыі, і так могуць гэта беспераашкодна зрабіць...

Віктар МАЛЬШЧЫЦ, настаўнік (Мінск):

– Я не вялікі спецыяліст і не палітык, я астраном, але скажу шчыра: мяне непакоіць, што такі сцэнарый адносна Беларусі вельмі рэальны. І прыкра ўсведамляць, што многія беларусы на яго пагодзяцца. Я, на жаль, вельмі часта ў асяроддзі звычайных людзей чую такія інтэнцыі ў бок Расіі, спадзяванні, што вось там заробкі і пенсіі большыя, маўляў, былі б у нас яшчэ пашпарты расійскія, было б усё цудоўна… Я не палітык і нават не ведаю метадаў барацьбы з такой з'явай…

Юрась ГУБАРЭВІЧ, старшыня руху «За Свабоду»:

– Такі сцэнарый ужо даўно рэалізуецца. Для беларусаў спрошчаны парадак часовай рэгістрацыі ў Расіі, атрыманне там працы. Але беларусы апошнія годы ўсё часцей для гэтых мэт абіраюць краіны Еўрапейскага Саюза, а не Расію, бо там і ўмовы працы лепшыя, і ўзровень заробкаў на парадак вышэйшы. Таму, на маю думку, перспектывы раздаць беларусам расійскія пашпарты не выглядаюць чымсьці сур'ёзным.

Леанід ДАКУЧАЕЎ, чытач «Народнай Волі» (Мінск):

– На жаль, у гісторыі магчыма самае непрадказальнае. І такі сцэнарый цалкам верагодны для Беларусі, толькі з папраўкай: пашпарты для тых, хто лічыць рускую мову і культуру роднымі! Мы ж бачым, як Расія дзейнічала сілай супраць сваіх суседзяў, праваслаўных адзінаверцаў – Малдовы, Грузіі, Украіны. І вектар прыкладання сілы ішоў з усходу на захад, адхапалі кавалачак Малдовы, кавалачак Грузіі, кавалачак Украіны…

Васіль РУСОВІЧ, сацыёлаг, кандыдат гістарычных навук (Мінск):

– Не бачу падмурка. Б'юць па твары, а не па пашпарце. А за што нас біць? Лічу, што гэта надуманыя для беларусаў страхі. Нам няма ад чаго і ад каго хавацца. Нас абараняе наш пашпарт!

Раіса МІХАЙЛОЎСКАЯ, юрыст, дырэктар Беларускага дакументацыйнага цэнтра (Літва):

– Пуцін на ўсё здольны. І я схіляюся да думкі, што, калі такая прапанова паступіць, нямала беларусаў пагодзяцца на гэту авантуру. Многія – з фінансавых меркаванняў, бо можна будзе разлічваць на расійскія зарплату, пенсію. Тады ўсё здарыцца вельмі хутка, як у Крыме, мы і пікнуць не паспеем, як станем часткай Расіі.

Але калі такія заявы з'явяцца, гэта можна будзе разглядаць як чарговы крок па інкарпарацыі Беларусі і прамое ўмяшальніцтва ў жыццё незалежнай дзяржавы. Ёсць іншыя шляхі змены грамадзянства, калі чалавеку гэта неабходна.

Вікторыя АЛЕШКА, заслужаная артыстка Беларусі:

– А пры чым тут Пуцін? Мы жывём у незалежнай краіне і паводле нашых законаў не маем права мець падвойнае грамадзянства, у іншым выпадку прыйдзецца адмовіцца ад беларускага. Не ведаю, як хто, але я патрыётка сваёй краіны, не збіраюся нікуды з'язджаць, і мне не патрэбны пашпарт грамадзяніна Расіі.

Адам ГЛОБУС, пісьменнік:

– Наколькі я разумею і адносна гэтых тэрыторый – ДНР, ЛНР – такі сцэнарый малаверагодны, нічога з гэтага не атрымаецца. Бо адна справа – напісаць указ, а другая – яго рэалізаваць. Пашпарты, як усе ведаюць, выдаюць у аддзяленнях міліцыі. У якое аддзяленне трэба звяртацца жыхарам гэтых ДНР, ЛНР за расійскім пашпартам? Можа, ехаць у Маўзалей да Леніна? У пашпартнай сістэме якраз-такі самае галоўнае – тэхнічны момант, пашпарт – гэта сур'ёзная справа. На маю думку, ідзе інфармацыйная вайна, і калі паглядзець больш пільна, то заява Пуціна – фэйк, не больш за тое. Таму нават няма чаго праецыраваць такую сітуацыю на Беларусь.

Запісала Марыя ЭЙСМАНТ.

ГРОМКАЯ ТЕМА

Юрий ПАШИК: «В известном слове из трех букв – пять ошибок!»

Московский арбитражный суд рассмотрел иск известной российской фирмы «Ростест», которая занимается сертификацией продукции, к белорусскому ОАО «Беллис». Несмотря на то, что мало кто верил в победу, директор ОАО «Беллис» Юрий Пашик остался доволен решением суда. Более того – Пашик знает, какие эффективные меры уже сегодня может предпринять Беларусь в ответ на российские санкции. «И это будет даже чувствительнее, чем если мы закроем нефтепроводы на ремонт», – говорит он.

«…Является одним из лидеров по количеству сертификатов, выданных на несоответствующую продукцию…»

О предмете иска «Народная Воля» уже рассказывала. Россияне решили, что белорусы в погоне за прибылью безосновательно порочат их деловую репутацию в глазах должностных лиц и хозяйствующих субъектов.

В официальном письме на имя министра ЕЭК по экономике и финансовой политике Тимура Жаксылыкова «Беллис» перечислил российские фирмы, которые были уличены Госстандартом Беларуси, скажем так, в некоторой нечистоплотности – они выдавали сертификаты на продукцию, не соответствующую техническим регламентам и стандартам. Одна из этих фирм – АО «Ростест» – подала иск в суд о дискредитации деловой репутации. Они потребовали от «Беллиса» опровержения и компенсации судебных издержек.

– Суд не нашел оснований для того, чтобы не согласиться с выводами «Беллиса» о том, что «Ростест» является одним из лидеров по выдаче сертификатов на несоответствующую продукцию, – *рассказывает о результатах суда Юрий Александрович Пашик.* – Но! Учитывая, что мы не предоставили доказательств нарушения процедуры проведения испытаний и сертификации по тем сертификатам «Ростеста», которые отменил Госстандарт, в этой части иск признали. Но только в той части, что они не проводят испытаний и не выезжают с инспекцией на завод. Мы в суде предоставили факты по другим сертификатам, а не по тем, которые отменил Госстандарт.

Судом установлено, что «*…утверждение в части «Одним из лидеров по количеству сертификатов ТР ТС, выданных на несоответствующую продукцию, является «Ростест-Москва» соответствует действительности и подтверждено документально, в связи с чем отсутствуют основания для удовлетворения требования истца в части признания не соответствующим действительности сведений в отношении указанного утверждения*».

Правда, в решении суда есть слова, которые вначале ввели нас в ступор, а затем рассмешили. «*Обязать АНО «Редакционно-издательский дом «Новая газета» в течение 5 дней с момента вступления решения в законную силу опубликовать резолютивную часть решения суда по настоящему делу в сети «Интернет» на сайте электронного периодического издания «Новая газета»….*» Замечу, статья, опубликованная в «Новой газете» «Достояние Ямала – итальянский унитаз» не имеет совершенно никакого отношения ни к сертификатам, ни к нашему спору с «Ростестом». Вот такое чудо!

– Как думаете, будут ли россияне обжаловать решение суда?

– В принципе, невозможно дискредитировать то, чего не существует.

В суде на вопрос о том, есть ли у представителей «Ростеста» претензии к Госстандарту Беларуси, они четко ответили: нет. Одним из лидеров по выдаче сертификатов на несоответствующую продукцию их назвали не мы, а официальный орган госуправления. Мы лишь процитировали Госстандарт.

– Вас обязали написать опровержение в ЕЭК…

– Конечно же, я напишу его, уж поверьте!

Данное решение суда для нас гораздо лучше, чем если бы иск просто отклонили. Потому что это дает возможность нам продолжать эту тему, и мы обязательно выясним, проводил ли «Ростест» надлежащим образом все процедуры по тем сертификатам, которые отменил Госстандарт. Если бы не суд, мы этого не делали бы, а теперь – придется…

– После решения суда что-то изменится в работе этой компании? Ведь она по-прежнему будет выдавать сертификаты…

– Хороший вопрос…

А вы знаете, что вообще представляет собой «Ростест»? Это очень интересная структура. Есть две фирмы с таким названием… Одна – федеральная, это достаточно серьезная организация, хорошо оснащенная, которая получает много бюджетных денег, имеет испытательные лаборатории. Но за все время она выдала 300 с небольшим сертификатов. А вот АО «Ростест» не имеет такого технологического оснащения и выдала свыше 37.000 сертификатов. В чем разница между этими двумя организациями? В федеральном «Ростесте» Виталий Бас является директором, а в АО «Ростест» – являлся владельцем.

В федеральный «Ростест» инвестируются миллионы долларов на техническое оснащение, а рыночное преимущество от этого получает частное лицо. Многие, кстати, путают эти две организации и не могут разобраться, кто главный. У них схожие логотипы, до недавнего времени был один юридический адрес…

В 2018 году исчезла аккредитация АО «Ростест» как испытательной лаборатории. Раньше она была, но затем пропала из реестра. Сейчас мы обнаружили, что на международном уровне «Ростест» по-прежнему имеет статус испытательной лаборатории, но уже больше года нет никаких отчетов о подтверждении ее компетентности и прохождении аккредитации. И это тоже серьезная тема для дискуссий!

Мы на своем сайте сделали сообщение для своих иностранных партнеров об этом, чтобы они понимали, что есть два «Ростеста».

Кстати, «Ростест» активно сотрудничает с так называемыми уполномоченными заявителями – компаниями-посредниками. Мы считаем, что это недопустимо. Потому что если уполномоченный заявитель не является импортером, то это нарушение.

Мы понимали, что такой иск против «Беллис» в московском суде – это для нас без шансов. Тем более дело имеет определенный политический контекст. Однако Московский арбитражный суд не нашел оснований опровергнуть мысль о том, что «Ростест» является одним из лидеров по выдаче сертификатов на несоответствующую продукцию.

Это не рядовой иск между субъектами хозяйствования. И немного больше, чем спор относительно каких-то формулировок.

Дело в том, что в России «Ростест» – довольно статусная организация. Например, директор ФБУ «Ростест» является советником председателя Госстандарта России. А АО «Ростест» – компания, которая принимает деньги. По законодательству это, может, и не запрещено. Но по факту… Представляете, если бы было два «Беллиса»? Первый работает на минимальной рентабельности, получает миллионы долларов от государства, покупает испытательное оборудование, проводит испытания, и есть мой личный маленький «Беллис», который просто выписывает сертификаты и шинкует такие же миллионы.

«Нужно вводить зеркальные меры»

В некоторых российских сертификатах указаны стандарты, которые вообще не имеют отношения к продукции, на которую они выданы. И это не анекдот. Даже если потребитель и потребует от продавца сопровождающие документы на продукцию, разобраться в них без специального инженерного образования он все равно не сможет.

– Хорошо, что у нас есть наша национальная система подтверждения соответствия по энергоэффективности и в рамках проводимых работ мы всегда смотрим предоставляемые документы, в том числе и сертификаты, – *говорит Юрий Пашик и показывает мне сертификат какой-то российской фирмы на лампочки.* – Я этот сертификат сделал бы как памятную доску – из бронзы и повесил бы на стену рядом с кабинетом ряда известных российских чиновников. Чтобы все смотрели и видели результаты своей работы.

– А что не так в этом сертификате?

– Тут перечислены те стандарты, по которым якобы проводились испытания, но некоторые стандарты к лампочкам вообще никакого отношения не имеют! А те, которые имеют, – их в сертификате просто нет. В номенклатуре на четырех страницах кое-где даже перепутаны маркировки цоколей и колб. В общем, с инженерной точки зрения это просто чудо, а не документ!

Нам приходится работать и сосуществовать в едином Союзе с теми, кто умудряется при написании известного слова из трех букв сделать пять ошибок даже при наличии в руках ручки «Паркер» с золотым пером!

– Кто выдал этот документ?

– Из всех органов по сертификации, которые были указаны в списке Госстандарта, аккредитацию потеряли все, кроме «Ростеста». Этот сертификат выдал российский орган по сертификации, аккредитованный в апреле 2017 года. Но свой первый сертификат он выдал только в октябре 2018 года.

– Объясните, в чем прикол?

– У владельцев сертификационных сетей уже созданы спящие организации, которые получают аккредитацию, но начинают работу, когда другие фирмы лишаются аккредитации. Вот эта контора за пять месяцев шуганула более 600 сертификатов.

– До знакомства с вами я и не подозревала, что сертификаты – такое прибыльное дело!

– Я всегда говорил, что рентабельность 100-долларовой купюры 10.000 процентов. В случае с выдачей таких фейковых сертификатов она примерно такая же.

– Получается, российским сертификатам вообще нельзя доверять?

– Нельзя. Более того, российский сертификат – это уже признак тревоги.

Но в этом смысле, конечно, хотелось, чтобы и наш Госстандарт вышел из засады. Стратегически они молодцы – системно организовали надзор на рынке, имеют хорошую фактуру. Ну а дальше что? Беспредел на рынке продолжается. Одни органы по сертификации закрываются, а другие продолжают штамповать фейки.

Не устает удивлять и Федеральная таможенная служба (ФТС) России, которая сначала просто тормозила на таможне все единые сертификаты, выданные не в России. А намедни появилось какое-то сомнительное письмо (№16-88/35497 от 16.04.2019) за подписью заместителя руководителя ФТС, согласно которому теперь в случаях, если выдавались сертификаты и проводились испытания не в России, на таможню нужно будет предоставлять не только копии протоколов испытаний, а еще и таможенные декларации на ввезенные образцы для испытаний, причем нотариально заверенные!

– Как вы предлагаете этому противостоять?

– Было бы правильно Таможенному комитету Беларуси и Госстандарту сделать официальный запрос в ФТС и получить публичный комментарий относительно содержания и подлинности этого письма, поскольку оно распространяется в пунктах таможенного декларирования.

Сейчас Россия пытается запретить все белорусские фитосанитарные сертификаты. Я предлагаю ввести зеркальные меры. Тем более идентифицированы лидеры по выдаче сертификатов на несоответствующую продукцию. Все их сертификаты аннулировать на территории Беларуси до момента проведения совместных взаимных сравнительных оценок порядка аккредитации вместе с нашими специалистами, а продукцию отозвать с рынка.

– А почему чиновники до сих пор не приняли такое решение?

– Умных – много, смелых – нет.

Но посмотрите: Россия уже запретила ввоз белорусских яблок и груш. Следует понимать, что известная проблема с нефтью имеет ту же техническую основу, что и тема с сертификатами, и в данном случае предлагаемое решение позволит сохранить в Беларуси десятки или сотни миллионов долларов.

На мой взгляд, запрещение сертификатов станет чувствительным для наших так называемых партнеров. Более того – мы себя защитим, свой рынок. Ведь по этим странным сертификатам сюда идет мусор, на который мы тратим свои деньги.

Казахи сделали очень просто: любое ограничение со стороны России – они моментально вводят зеркальные меры.

Настало время решительных действий…

Марина КОКТЫШ.

ПА ЗАСЛУГАХ!

Кожнаму па 5070 рублёў!

Рабочы і ўласнік будынка па вуліцы 2-й Працоўнай у Гродне атрымалі ўзнагароджанне ад дзяржавы за скарб, які знайшлі ў 2018 годзе.

Падчас разборкі будынка ў старой частцы Гродна пад бэлькай у маленькай каробачцы ад тытуню былі знойдзены 30 залатых манет XVIII-XIX стагоддзяў, больш за 10 каштоўных упрыгажэнняў – пярсцёнкі, ланцужкі, каронкі.

У Гродзенскім гісторыка-археалагічным музеі знаходку ацанілі амаль у 20 тысяч долараў і прызналі гісторыка-культурнай каштоўнасцю. Паводле закона, уласніку будынка і таму, хто знайшоў скарб, належыць 50% ад яго кошту. Рабочы і ўласнік будынка атрымалі па 5070 рублёў кожны.

Скарб з 2-й Працоўнай, як і іншыя, знойдзеныя ў Гродне і вобласці за апошнія некалькі дзясяткаў гадоў, можна было ўбачыць на выставе ў Новым замку.

Аляксей МІХАЛЁЎ.

ФИНАНСЫ

В какой валюте белорусы хранят деньги

*По данным Национального банка страны, белорусы хранят иностранной валюты на общую сумму 7,2 млрд долларов и еще 6,76 млрд белорусских рублей на депозитах в банках. Заместитель директора департамента розничного бизнеса «Банка Дабрабыт» **Вера Януть** рассказала, в какой валюте и на какие сроки белорусы предпочитают откладывать сбережения.*

Несмотря на взимание подоходного налога с процентов, полученных по банковскому вкладу (депозиту) сроком менее года, белорусы предпочитают размещать денежные средства в белорусских рублях на короткие сроки. По данным Национального банка Беларуси в феврале 2019 г. доля таких депозитов в банках страны составила 59,8%.

Также население отдает предпочтение безотзывным вкладам, что вызвано более высоким размером процентных ставок по ним. По данным на февраль 2019 г. их соотношение составило 4,7 к 1 в пользу безотзывных.

«*В начале года доля открытых отзывных вкладов во всех валютах составила 14,2% от общего количества, а доля безотзывных – соответственно 85,8%,* – отмечает Вера Януть. – *Наибольшее предпочтение вкладчики банка отдают безотзывным вкладам в белорусских рублях на срок свыше 1 года (34,75%) и безотзывным вкладам в иностранной валюте на тот же срок (13,46%),* – отмечает Вера Януть. – *Этому содействует декрет президента, согласно которому проценты по вкладам в белорусских рублях на срок свыше 1 года, а в иностранной валюте – на срок свыше двух лет не облагаются подоходным налогом*».

Интересный момент: если в рублевых депозитах люди предпочитают безотзывные вклады (82,4%) из-за более высоких ставок, то в валютных депозитах ситуация не такая однозначная – по данным Нацбанка, 44% валютных депозитов составляют отзывные вклады.

«*В нашем банке ситуация иная: почти 38% вкладов – это безотзывные депозиты в иностранной валюте,* – поясняет Вера Януть. – *Но в целом по стране такая ситуация объясняется тем, что население «накапливает» нужную сумму на дорогостоящую покупку (квартира, автомобиль, дача и т.д.). В таких случаях деньги могут понадобиться в любой момент, что и склоняет людей открывать отзывные вклады*».

– Прежде всего это обусловлено тем, что доходность по безотзывным вкладам значительно выше, а доверие населения к данным видам вкладов растет».

Исходя из приведенной статистики за январь, можно сделать вывод: вкладчики банка отдают предпочтение открытию безотзывных вкладов как в национальной, так и в иностранных валютах (доллары, евро, российские рубли).

На год и меньше трех месяцев: самые популярные сроки вкладов

Если говорить о сроках вкладов в белорусских рублях, то наиболее востребованы по данным Нацбанка безотзывные депозиты со сроками до трех месяцев (30,5%) и свыше одного года (33,8%). Что касается валютных депозитов, то тут более равномерное распределение: отзывные вклады до года предпочитают 30,3% вкладчиков, безотзывные свыше 1 года – 28,9% вкладчиков.

Новых вкладов больше в валюте

По данным Нацбанка ежемесячно объем новых открываемых валютных вкладов примерно в два раза больше, чем рублевых: 545,1 млн рублей против 483,5 млн долларов (1041,4 млн рублей в эквиваленте) за февраль этого года.

«В нашем банке наблюдается та же тенденция: 50,6% вкладов открывается в иностранной валюте, а 49,4% – в национальной, – отмечает Вера Януть. – *Хотя ситуация порой очень изменчива, и большую роль играет сезонность*».

Эксперт прогнозирует, что экономическая ситуация в стране и меры Нацбанка по укреплению белорусского рубля будут способствовать росту доли новых депозитов в национальной валюте.

Галина РУТ.

РАКУРС

От 318 до 554 рублей: майские оклады учителей и воспитателей детских садов

С 1 мая в связи с изменениями тарифной ставки первого разряда увеличатся зарплаты бюджетников. Федерация профсоюзов работников образования и науки опубликовала новые тарифные оклады своих работников. Они зависят от тарифной ставки, корректирующего коэффициента, стажа работы, надбавки за категорию. Но не учитывают другие доплаты: совместительство, премии, классное руководство, проверку тетрадей и т.п. То есть в расчетных листках цифры будут выше месячных окладов.

Итак, с 1 мая зарплата в месяц для учителей школ и воспитателей детских садов с высшим образованием, которые пока не получили категорию, составит от 318,49 до 351,16 рубля,

- со второй категорией – от 354,49 до 387,46,
- с первой категорией – от 399,49 до 437,05,
- с высшей категорией – от 466,79 до 501,87,
- для учителей-методистов – от 520,36 до 554,48 рубля.

Несущественно, но несколько меньше месячная ставка у школьных учителей и воспитателей детсадов, которые имеют среднее специальное образование:

- без категории – от 315,10 до 347, 42,
- со второй категорией – 349,46–381,97,
- с первой категорией – 391,99–424,66,
- с высшей категорией – 453,42–486,39.

Любопытно, какие месячные оклады установлены с 1 мая для обслуживающего персонала. Эта та категория работников, за которую еще в 2017 году вступился лидер официальных профсоюзов Михаил Орда, заявив, что в бюджетной сфере складывается недопустимая ситуация, когда человек, отработавший 22 дня по восемь часов в день, получает заработную плату меньше минимальной по стране. Позже было принято решение работникам бюджетных организаций рассчитывать зарплату по-новому: вместо тарифной ставки первого разряда использовать базовую ставку. Но это будет только с 1 января 2020 года, хотя уже известна величина этой ставки – 180 рублей. Пока же с 1 мая в организациях образования месячный оклад, например, уборщиков помещений, дворников, гардеробщиков составит 159,76 рубля,

- кухонных работников – 152,85,
- сторожа, кастелянши – 153,81,
- помощника воспитателя – 156,17,
- лаборанта – 161,59,
- шеф-повара – 162,54.

Это без учета того, что они будут трудиться дополнительно, а не жить только на ставку. Для сравнения, минимальная зарплата в Беларуси составляет 330 рублей.

И последнее. Недавно Нацстат опубликовал данные по мартовским зарплатам белорусов. Оказалось, что средняя в сфере образования составила 729 рублей.

Ольга ГРИНЕВИЦКАЯ.

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ

На футбольным полі хай растуць тапОлі

У Бараўлянскім лясгасе задужа літаральна ўспрынялі даручэнне А.Лукашэнкі пасадзіць дрэвы «на кожным пятачку»: узаралі і засадзілі сасняком лясную паляну (12 сотак), дзе мясцовыя жыхары стварылі акуратнае футбольнае поле. Людзі тут увогуле бавілі вольны час і нават спраўлялі веселлі.

Сумна людзям на сяле,
Побыт нецікавы.
Дом культуры ёсць, але
Гульні і забавы
Ладзіць ён гады ў рады,
Бо на моладзь – голад:
Хто пакуль што малады,
Той падаўся ў горад.
Рэдкі ў вёсцы маладзён,
Што не п'е «чарніла»,
Не ідзе на стадыён,
Бо зарос кустамі ён,
Гразь запаланіла,
Як і ўсё, што навакол.
І таму сяляне
Часта ладзілі футбол
На лясной паляне.
Там яна была здавён
Без чыйгось прыгляду.
Хлопцы міні-стадыён
Давялі да ладу:
Пазбівалі ўвесь быльнёг,
Вырвалі кустоўе,
Каб вясковец кожны мог
Папраўляць здароўе.
Трэ адзначыць, што туды,
«На сваю палянку»,
Люд цягнуўся сапраўды
Вечарам і ўранку.
Мелі ўласны інтарэс
Дзеці і старыя:
Хтосьці выпіць прыйдзе ў лес,
Сціплы «стол» накрые
І суседа пазаве,
Што з азызлым тварам;
Нехта ляжа на траве –
Хоча быць з загарам;
Але ўсё-такі гульня –
У галоўнай ролі:
Хлопцы бегалі штодня
З мячыкам па полі.
Словам, часта шум і гам
Чуліся з паляны.
Для людзей вясковых там
І Берлін, і Амстэрдам,
І Парыж, і Каны…
Але Бацька – трэба ж так! –
Ім паблытаў карты.
Ён сказаў:
– Любы «пятак»,
Для сяўбы не варты,
Трэба ўвесці ў абарот –
Пасадзіць там дрэвы.
Бацьку ў нас глядзяць у рот –
Прэч усе сумневы!
Кіраўнік лясгаса знаў
Пра паляну тую:
Хоць і месца для забаў,
Ды, лічы, пустуе.
Іх, палян, у лесе – цьма,
Дзе пустуе глеба.
Столькі й саджанцаў няма.
Дый, бадай, не трэба.
Як наведае лясгас
Бацька нечакана,
Вочы рэзацьме якраз
Гэтая паляна.
Быць бядзе, як на «пятак»
Злосна Бацька гляне.
Значыць, высадзіць сасняк
Трэба на паляне!
Так, прынамсі, і было,
Там цяпер не гола…
І бядуе ўсё сяло:
Больш няма футбола –
У дзіцяці акурат
Адабралі цацку.
Я ж параю на разгляд
Ліст адправіць Бацьку.
У пашане ў Бацькі спорт
(Знаюць у народзе!),
Можа ён наведаць корт,
Гойсае на лёдзе.
Запрашае ён і нас
У сваю кагорту,
Каб усе мы вольны час
Прысвячалі спорту,
А калі не спорту, дык
Хоць бы фізкультуры.
І лясгаса кіраўнік
Мецьме від пануры,
Ён заместа пахвалы
Атрымае ў косці:
Будзе Бацька вельмі злы,
Як прыедзе ў госці!

* * *

Самым большым «пятаком» –
Стадыён «Дынама».
Можа, поле сасняком
Засадзіць таксама?..

Гуляюць лепш у казіно

У трэнера напрыканцы
«Пісака» выпрашыў спытацца:
– А дзе гуляюць лепш гульцы –
У абароне ці ў атацы?
– Па выніках, на жаль, відно,
Што лепш усё-ткі ў казіно…

«Народная Воля» в Facebook www.facebook.com/nv.online.info
в Vkontakte www.vk.com/nvonlineinfo

РЕЗОНАНС

«Елки, палки и народные артисты»

Казалось бы, довольно камерная тема поднята мной в последней авторской колонке: зеленые насаждения вокруг столичного учреждения культуры, образующие Аллею славы. Я даже не ожидала, что материал вызовет широкий резонанс. Первым откликнулся **Юрий Гильдюк, художественный руководитель Белгосфилармонии, заслуженный артист Республики Беларусь, профессор.** Его очень впечатлительное письмо напечатано в «Народной Воле» за 12 апреля.

А вот и **генеральный директор издательства «Белорусский Дом печати» Роман Олейник** прислал письмо. В нем сообщаются факты, которые, по мнению руководителя полиграфистов, мне как автору интересно узнать. В принципе, ничего не имею против перечисленных пунктов. Но я писала об аллее, о ее идее в целом. Например, стоит ли генеральному директору Белгосфилармонии так выделять себя отдельной табличкой, которая даже по размеру больше всех остальных? Ну, решил он посадить елки, и ладно. Их каждую весну высаживают в нашей столице десятками. Разве не так? Зачем так выделять себя на общем фоне? И ему, и всем остальным организациям Советского района, которые приняли участие в проекте. Согласились сделать подарок народным артистам, вспомните заповедь: сделал доброе дело – забудь. Вы же артистов хотите прославить, а не себя, так? Тем более администратор – не народный артист. Главная слава конкретно топменеджера филармонии – это прежде всего хорошие афиши, где тесно от гастролеров, звездных имен со всего мира. Впрочем, мечты, мечты…

Лично мне традиция елочек с табличками вообще напоминает о ритуальных услугах. Идея в принципе представляется мне угловатой и неловкой. Но, понятное дело, есть и другое мнение. Тем не менее, замечу, польза от моей заметки все-таки очевидна: прекрасной певице Анастасии Москвиной наконец поменяли дерево и высадили новую пушистую красавицу… А не обратил бы журналист внимания на высохшую ель, так, возможно, и осталась бы еще на долгое время палка с торжественной табличкой рядом, на которой вверху фамилия известной артистки, а внизу – название вашей, уважаемый «Дом печати», как по старинке мы называем издательство, солидной организации. И какое у прохожих должно было быть впечатление?

Не может не радовать то, что публикации в «Народной Воле» вызывают резонанс – критический или положительный, но в любом случае это свидетельствует о том, что они затрагивают какой-то важный аспект нашей жизни. И поэтому мы внимательны к любому публичному высказыванию в свой адрес. Ради свободного обмена мнением, собственно, и выходит наша газета. Открытая дискуссия – залог здорового климата в обществе.

Елена МОЛОЧКО.

А если посмотреть с другой колокольни…

Уважаемая редакция!

Благодарим вас за внимание, уделенное нашей организации в связи с осмотром «с вашей колокольни» голубых елей с надписями, образующих Аллею славы народных артистов и руководителей предприятий на бульваре Мулявина (статья «Елки, палки и народные артисты», газета «Народная Воля», 9 апреля 2019 г.).

Действительно, одно из растений, закупленных в централизованном порядке на общие пожертвования участников акции и имеющее у своих корней название нашего предприятия, не прижилось или не выдержало испытаний холодом или грубым обращением кого-то из прохожих. Приносим свои извинения уважаемой Анастасии Игоревне Москвиной и заверяем, что ей не придется «идти к экстрасенсам»: мы посадили новое дерево взамен увядшего. Надеемся, что коммунальные службы города помогут обеспечить надлежащий уход за нашей зеленой «славой», а мы постараемся следить за его состоянием в дальнейшем.

Также хотим сообщить несколько интересных фактов, которые было бы полезно знать уважаемой госпоже Елене Молочко при подготовке статьи:

1.Полное название Аллеи славы – Аллея славы народных артистов и руководителей предприятий.

2.Организатором проекта создания Аллеи славы выступила Администрация Советского района г.Минска, которая и пригласила к участию руководителей предприятий и организаций, расположенных в Советском районе г.Минска, поддержав идею генерального директора учреждения «Белорусская государственная ордена Трудового Красного знамени филармония» Александра Валентиновича Гарбара.

3.Деревья закупались не каждой из организаций-спонсоров и не для конкретного творческого работника, а централизованно.

4.Бульвар по улице Мулявина относится к озелененным ландшафтно-рекреационным территориям общего пользования, и ухаживают за ним специально уполномоченные коммунальные службы, а не те, кто участвовал в создании Аллеи.

5.Светлана Семеновна Вуячич не просто вдова народного артиста Виктора Вуячича, но и сама была удостоена звания народного артиста БССР в марте 1978 года. Кому, как не ей, сажать дерево в увековечение памяти семьи двух народных артистов?

6.Если бы вы увидели улыбку человека, который, возвращаясь с концерта или просто прогуливаясь по аллее, неожиданно встречает название своего предприятия рядом с именем артиста, которого знает вся страна, – вы бы поняли, что в такой момент человек сам чувствует себя прославленным – не только на весь город, но на всю Беларусь. И простите человеку эту слабость…

7.Порочащими являются не соответствующие действительности сведения, которые умаляют честь, достоинство или деловую репутацию гражданина либо деловую репутацию юридического лица в общественном мнении или мнении отдельных граждан, юридических лиц с точки зрения соблюдения законов, норм морали, обычаев. Это, например, сведения о нечестности, невыполнении профессионального долга, недостойном поведении в трудовом коллективе, сведения, порочащие производственно-хозяйственную и общественную деятельность, и так далее.

Роман ОЛЕЙНИК,
генеральный директор Республиканского унитарного предприятия «Издательство «Белорусский дом печати».

ПАРАЎНАЕМ…

Як змянялася насельніцтва гарадоў…

У працяг матэрыялаў у «Народнай Волі» «**Гомель – другі пасля Мінска»** (16 красавіка) і «**Насельніцтва 45 райцэнтраў не перавышае 10 тысяч чалавек»** (23 красавіка) прапаноўваю прааналізаваць змену колькасці насельніцтва ў дынаміцы за 60 гадоў. Як бачна, з 1960-га па 1990-я жыхароў у краіне прыбаўлялася, а затым наступіла амаль дэмаграфічная яма. За апошнія 20–25 гадоў насельніцтва многіх гарадоў Беларусі, як і ўсёй краіны ў цэлым, памянела: Орша, Наваполацк, Светлагорск, Барысаў…

Насельніцтва гарадоў Беларусі ў розныя гады (у тысячах чалавек)

Горад	1959	1970	1989	1999	2019
Брэсцкая вобласць					
Брэст	74	122	256	286	351
Баранавічы	58	101	158	163	179
Пінск	42	62	118	130	138
Віцебская вобласць					
Віцебск	148	231	347	341	378
Орша	64	101	122	124	117
Наваполацк	–	40	93	106	101
Полацк	44	64	77	83	85
Гомельская вобласць					
Гомель	168	272	497	476	537
Мазыр	25	49	101	110	112
Жлобін	19	25	56	71	76
Светлагорск	–	40	69	73	67
Рэчыца	31	48	69	67	66
Гродзенская вобласць					
Гродна	73	132	270	302	374
Ліда	29	48	91	101	100
Мінская вобласць					
Мінск	509	917	1607	1680	1993
Барысаў	59	84	142	151	143
Салігорск	–	38	93	101	106
Маладзечна	26	50	90	97	95
Жодзіна	6	22	55	59	65
Слуцк	23	36	57	63	61
Магілёўская вобласць					
Магілёў	122	202	357	356	383
Бабруйск	97	138	221	221	218
Уся Беларусь	8055	9002	10.152	10.045	9475

Мікалай БЕЛЬЧЫКАЎ, Барысаў.

ВОЛНУЮЩАЯ ТЕМА

Пропал дом…

«Пропал дом!» – хочется воскликнуть вслед за профессором Преображенским, столкнувшимся с бесцеремонностью большевистских «уплотнителей» жизненного пространства. Пропал и мой «дом с историей», расположенный по улице Чернышевского, 12, что, можно сказать, в центре Минска. Дом постройки 1936–1939 годов, проектировавшийся для высшего командного состава.

Мы с семьей переехали сюда в 2003 году, поменяв «баш на баш» трехкомнатную квартиру над магазином «Цветы» на площади Калинина. При двухступенчатом обмене пришлось потерять по стоимости одну полноценную однокомнатную квартиру в кирпичном доме по улице Мележа. На шестом этаже девятиэтажного дома, с комнатой в 20 квадратных метров и огромнейшей лоджией.

Пожертвовали материальным фактором ради комфорта – возможностью жить в доме с высотой потолков три с половиной метра и в окружении множества радующих глаз деревьев. Алыча, слива, яблони, каштаны, рябина, белая акация цвели под окнами с апреля по июнь. А как полыхала листва деревьев желто-оранжевыми оттенками в октябре – просто чудо!

Третьим немаловажным для меня моментом был чудесный вид из окна одной из комнат на двухэтажное аккуратное здание, огороженное симпатичным забором, со многими десятками раскидистых деревьев и ухоженным цветником.

Когда в 1999 году один крупный российский политик приехал по моему приглашению в Минск, он был очарован нашими городскими видами. Я заказала ему номер в гостинице «Планета». И человек буквально влюбился в окрестности. Если я выражала недоумение по поводу этих восторгов, то слышала в ответ: «Ты ничего не понимаешь! У вас город построен для комфортной жизни. Человек должен жить так, чтобы взгляду было просторно! Чтобы не упираться им в стену, как у нас, в Москве… Я побывал более чем в 150 странах мира. Так хорошо спланирован только Каракас».

Позже узнала, что на каком-то престижном всемирном конкурсе по оптимальной застройке городов Каракас был номинирован, как и Минск. И взял первое место. А Минск, по-моему, второе. Как-то так.

Слова моего друга-политика не раз вспоминала позже, глядя из окна квартиры на описанную мной городскую идиллию. Лепота!

Хотя сегодня московский гость не узнал бы Минск. Эксперименты Юрия Чижа с застройкой коммерчески привлекательных площадок в центре столицы уничтожили тот город, в котором я родилась и который любила с детства. Особенно травмирует взгляд «Не-Кемпински». Проезжая мимо в автобусе, всегда отворачиваюсь в сторону, чтобы не расстраиваться. В этом районе я ходила в школу, гуляла в парке… Мечтаю, что когда-нибудь будет осилен народный проект по сносу этого строительного монстра и восстановлению хотя бы копии старой электростанции. С удовольствием участвовала бы в сборе пожертвований на благое дело.

Так почему же «пропал» мой дом? А потому, что в последние годы застройщики взялись за центр города. Так и написали в первом варианте эскиза проекта детального планирования уплотнения двух кварталов в границах улиц Сурганова–Я.Коласа–Калинина–К.Чорного: мол, коммерчески привлекательный для застройки район. И решили построить здесь семь паркингов примерно на тысячу машино-мест. Причем ссылки архитекторов на удовлетворение запросов местных жителей несостоятельны: уже известно, что 640 машино-мест из этой тысячи пойдут не на нужды жителей кварталов, а на решение чисто коммерческих задач.

Самый большой из семи паркингов на 360 машино-мест планируется построить в 30–40 метрах от нашего дома. Паркинг и досуговый центр. Функции последнего нечетки, ясно одно: там будет банкетный зал. Ради этого сомнительного строительства собираются сносить здание бывшего детского сада в хорошем состоянии, взрослые деревья (около 40 деревьев, половина которых цветет весной), а также большой ухоженный цветник.

В планах ретивых уплотнителей – много сносов и строительство многоквартирного дома. По опыту предыдущей застройки в квартале известно, что производится она с большими нарушениями (жители уже подали обращение в прокуратуру). Уничтожаются придомовые территории, исчезают детские площадки…

Жители кварталов на уплотнение категорически не согласны. Оба квартала переуплотнены по сравнению с прилегающими, что хорошо видно на карте Минска. В последние два года летом в жару здесь постоянный смог, потому что строительство «высоток» нарушило естественное воздушное проветривание. Как и перенаправление всего потока машин, следующих из Зеленого Луга на улицу с односторонним проездом – Чернышевского. Левый поворот на улицы Калинина и Сурганова закрыт, и по улице Чернышевского почти круглосуточно движется поток машин – бампер в бампер. В довершение ко всему в квартале Чернышевского–Я.Коласа–Калинина–К.Чорного постоянно сносят взрослые деревья. Причем не только под нужды строительства, но и под запросы «Минских теплосетей». В декабре прошлого года в нашем дворе убрали семь огромнейших деревьев. Все – из цветущих по весне. По запросу «Зеленстрой» заменил их крошечными елочками.

А недавно ведущие архитектурные величины заговорили еще о пятистах тысячах будущих минчан, которым, мол, потребуется жилье. А как же тезис президента о том, что Минск «не резиновый»?

Значит, опять уплотнение старых застроек? Несколько дней назад я вместе с членами инициативной группы подготовила предложения в Совмин по внесению изменений и дополнений в постановление правительства об общественных обсуждениях. Опоздала – 22 апреля было принято антиправовое по сути решение: оно лишает заинтересованных граждан права влиять на судьбу конкретных планов городского уплотнения. Смысл документа такой: поговорить вы можете, но решение о судьбе вашей среды обитания будут принимать другие. Кто именно? Да знаем мы их – это «триада» из городских и районных чиновников, проектировщиков-архитекторов и застройщиков. Постановление вступит в силу 1 июня.

Похоже, общественное обсуждение планов уплотнения наших двух кварталов будет историческим – последним, проходящим пусть по несовершенным правилам, но дающим возможность хотя бы пытаться отстоять коллективную волю людей. Оно состоится в мае.

После этого можно устраивать публичную гражданскую панихиду по остаткам наших социальных прав. Хоронить будем наше конституционное право на благоприятные условия проживания (ст.46 Конституции Республики Беларусь). Звучит это так: «Каждый имеет право на благоприятную окружающую среду и на возмещение ущерба, причиненного нарушением этого права». Статья 14 Закона Республики Беларусь «Об охране окружающей среды» гласит, что «право на благоприятную окружающую среду принадлежит гражданину от рождения»…

Скажу честно: мне не так важно, что после строительства огромного паркинга с досуговым центром перед моими окнами рыночная цена нашей квартиры существенно упадет. Важнее то, что **упадет качество жизни**.

Позицию «триады» по уплотнению Минска мы знаем. Но если Совмин принимает такое постановление о кастрации наших прав, то «кто контролирует контролеров» (Ювенал)?

Правильно – президент. Тогда скажите: как может глава государства допускать нарушения своих же жесточайших указаний? Вот их ревизия:

2015 год – Лукашенко публично высказывается против уплотнения Минска и призывает строить больше жилья и инфраструктуры за МКАД.

2017 год – президент вновь осуждает уплотнительную застройку и практику вырубки деревьев в Минске, предлагает перестать «штамповать» жилье, чтобы не городить конфликт с населением, а чиновникам – испытать «новации» на себе: построить «высотку» в 12 этажей рядом со своим домом.

2018 год – Александр Лукашенко на встрече с активом Минска предлагает «возвращать город людям», критикует слабо подготовленные общественные обсуждения, советует привлекать неравнодушных граждан к решению проблем города (чиновники сделали с точностью до наоборот).

Именно этим я и руководствовалась, когда излагала свои предложения в новую редакцию положения об общественных обсуждениях. Хотела предложить усовершенствовать процедуру оповещения о начале общественного обсуждения по уплотнению или реконструкции городских территорий; увеличить срок оповещения до полугода, чтобы информация разошлась и люди подготовились; дать на само обсуждение не 25 дней, а два месяца, как во многих странах (за 25 дней сложно разобраться в технической документации); обязать предоставлять жителям территории копию реального проекта детального планирования (можно за плату), а не эскиз, где нет «стежек-дорожек», расстояний и т.п.; создавать комиссию на паритетных началах из жителей и госслужащих; принятие решения осуществлять простым большинством; допускать на заседание комиссии общественников из района до 10 человек без права обсуждать и голосовать, а также СМИ.

В завершение хочу все же персонально обратиться к Александру Григорьевичу Лукашенко.

Господин президент, года же Ваши требования начнут исполняться?

Ольга АБРАМОВА,
коренная минчанка.

ТОЧКА ЗРЕНИЯ

Александр ФЕДУТА

Пасхальные «вбросы»

Известный в прошлом российский телеведущий Николай Сванидзе осуществил то, что в журналистских кругах называется «вбросом информации»: на московской радиостанции «Серебряный дождь» он заявил со ссылкой на неведомые источники в «достаточно высоких минских сферах» о том, что Александру Лукашенко предложено стать премьер-министром Союзного государства при президенте Владимире Путине. Дескать, таким образом Путин и его окружение намерены решить «проблему 2024», когда Владимир Владимирович хотел бы уйти на некую синекурную должность, сохраняя контроль над страной. Вот тут-то Союзное государство ему и пригодится.

Как ни странно, если бы Николай Карлович сослался на «достаточно высокие московские сферы», я ему поверил бы. Но – минские? Минские чиновники любого уровня от журналистов шарахаются, как черт от ладана. А уж подобного рода утечка информации может стоить не только должности, но и свободы – благо государство у нас такое, что садить есть кого и есть за что. А не за что садить – так и чиновником могут не назначить, сами понимаете.

Скорее, наоборот (с моей точки зрения): Сванидзе озвучил ту информацию, которая приползла к нему из московских сфер, причем вбросили ее совершенно целенаправленно. Чтобы проверить реакцию белорусской стороны. А вдруг согласится Лукашенко? Тогда ведь действительно можно будет и этот вариант отрабатывать. Сядут юристы, начнут писать бумажки, президенты их согласовывать будут – как раз, глядишь, к 2024 году и согласуют.

Если эта версия справедлива, то она вполне согласуется с еще одним «вбросом» – через бывшего посла Украины в Минске Романа Безсмертного. Этот почтенный дипломат (уже не журналист, а дипломат – чувствуете, как повышается градус напряженности?) заявил, что по отношению к президенту Беларуси некая зарубежная спецслужба в свое время осуществила ту же операцию, что и по отношению к президенту Украины Леониду Кучме. Дескать, подслушали его тайные мысли о том, что, мол, было бы хорошо, если бы исчезли в никуда оппоненты Гончар и Захаренко, записали соответствующие разговоры в резиденции, после чего «подвесили» дорогого Александра Григорьевича на крючок, чтобы иметь возможность шантажировать. И – настал час «Ч».

Вот уже два паззла складываются в некое подобие узора. И – в качестве консервированной вишенки на праздничном куличе – известие о телефонном разговоре президентов России и Беларуси, о котором ничего, кроме самого факта, широкой общественности не сообщается. Поговорили – и все тут. Может быть, просто поздравили друг друга со Светлым Воскресением Христовым. А Александр Григорьевич воспользовался случаем передать привет от товарища Си Цзиньпина. А Владимир Владимирович поделился мнением о том, как можно и нужно разговаривать с Кимом Чен Ыном. А может быть ведь и другое: поздравить друг друга поздравили, было дело, а дальше разговор исключительно о том, о чем Сванидзе с Бессмертным «вброс» устроили.

В любом случае пасхальные «вбросы» легко и непринужденно укладываются в те самые «окопы» гибридной информационной войны, которую еще с 2010 года (помните многочисленных «Крестных батек»?) ведут друг против друга российская и белорусская стороны. Здесь есть моменты побед, а есть и моменты очевидных поражений. Победа – это когда ты навязываешь оппоненту повестку дня, а он вынужден отбрехиваться. Поражение – это когда повестку дня навязывают уже тебе самому. И есть периоды затяжного информационного тумана, под прикрытием которого из «окопов» выходят друг навстречу другу переговорщики, о чем-то договариваются, а потом как ни в чем не бывало возвращаются по своим местам.

Сейчас – время тумана. Любая утечка реальной информации легко может обернуться твоим поражением. Любая версия имеет шанс быть верной – как, впрочем, и неверной. И здесь, пожалуй, самое главное – скрыть от заклятого друга и союзника свои истинные намерения, прятать козыри до тех пор, пока другого выхода уже не останется, кроме как предъявить их в ходе игры. В таких случаях любые шаги хороши – если позволяют обозначить свою позицию как более сильную.

Возьмем, скажем, историю с «испорченной» нефтью в нефтепроводе, идущем через территорию суверенной Беларуси. Она как-то вовремя пришлась, к случаю, прямо скажем. Только-только белорусский лидер заговорил о том, что возможны работы по починке нефтепроводов. Восприняли эти заявления как попытку шантажа России со стороны Беларуси. А тут бац – ремонтируйте, сколько душе угодно, вот вам и повод! И транзит нефти через Беларусь действительно остановился. Да так эффектно остановился, что уже официальный Минск начал подсчитывать убытки. Сто миллионов насчитали их – убытков этих.

И как вы думаете, кто кого в данной ситуации шантажировал?

То же – и со Сванидзе, и с Безсмертным. На каждый выпад возможен контрвыпад, на каждый поставленный вопрос – данный ответ. И только в переговорном тумане по-прежнему ничего не видно, кроме новой прически Николая Лукашенко, о которой написали уже все. Ничего не поделаешь, достоверный, так сказать, факт.

СТИЛЬ ЖИЗНИ

Почему нельзя есть авокадо

Британские кафе отказываются от блюд с авокадо

Авокадо – самый популярный фрукт у блогеров-кулинаров, веганов и адептов правильного питания. Питательный, вкусный и к тому же идеально подходит к яйцам, которые так любят все поклонники фитнеса. Считается, что самый полезный завтрак – это тост с авокадо и яйцом. Однако, пока некоторые не могут представить себе жизнь без зеленого фрукта, модные кафе Великобритании начали удалять его из своих меню. Почему?

Дело в том, что из-за огромного спроса на фрукт леса в Центральной и Южной Америке стали вырубать и засаживать их деревьями авокадо. Но проблема в том, что основное требование для роста этих деревьев – хороший дренаж. Авокадо не выдерживает чрезмерной влажности почвы, поэтому землю искусственно осушают. Кроме того, дерево не должно расти слишком высоким, иначе прекращается разветвление и появляется меньше плодов, поэтому, чтобы деревья не выросли выше 4–5 метров, их обрабатывают сильными химикатами.

Есть еще один минус: транспортировка авокадо в Европу из Центральной и Южной Америки занимает много времени и ресурсов.

По сообщению The Independent, популярное фермерское кафе в деревне Грейт-Миссенден в Великобритании опубликовало на своем сайте объявление: «Мы больше не будем продавать блюда с авокадо. И это не шутка». Комментируя свое решение, владельцы кафе заявили, что в связи с изменениями климата нелогично перевозить авокадо на самолетах за тысячу километров, когда можно готовить из локальных продуктов. «Одержимость западного мира этим фруктом привела к небывалому спросу на него и подняла цены до такой степени, что мексиканские наркокартели начали контролировать экспорт авокадо, – заявили владельцы в своем Instagram. – Леса в Южной Америке стали вырубать. Интенсивное земледелие в таких масштабах способствует губительному для планеты парниковому эффекту и обезвоживанию почвы».

Чуть ранее другое кафе в Бристоле также объявило о прекращении использования авокадо: «Мы любим авокадо, но этические проблемы всегда были для нас важнее, – сказал соучредитель кафе Адам Уайт, – продавать этот фрукт, зная, какой огромный социально-экономический урон наносит его выращивание людям, просто неправильно».

Кстати, еще в 2016 году Гринпис Мексики предупреждал об опасности, которую несет растущий спрос на любимый фрукт всех зожников.

«Помимо вырубки лесов под плантации и осушение почвы, есть и другие факторы, негативно влияющие на окружающую среду и жизнь жителей региона, – широкое использование сельскохозяйственных химикатов и пластика, необходимого для упаковки и транспортировки фрукта», – заявили в природоохранной организации.

Похоже, скоро нас ждет мода на отказ от авокадо. Ведь защита природы и экологии – главный и, наверное, самый полезный для человечества тренд нашего времени.

ИХ НРАВЫ

В Шри-Ланке женщинам запретили носить никаб

Власти Шри-Ланки опасаются, что исламисты могут использовать женщин для нападений на буддистские храмы. В стране запрещено ношение любой одежды, скрывающей лицо.

В Шри-Ланке после серии нападений на церкви и отели, в результате которых погибли более 250 человек, женщинам запретили закрывать лицо одеждой. Президент страны Майтрипала Сирисена своим указом запретил ношение любой одежды, скрывающей лицо, поскольку это может затруднить идентификацию личности, сообщили государственные СМИ Шри-Ланки в понедельник, 29 апреля.

Президент, издавая этот указ, воспользовался широкими полномочиями, полученными после объявления на прошлой неделе чрезвычайного положения. В конце недели Сирисена запретил две исламские радикальные группировки – «Национальный таухид джаммат» (NTJ) и «Джаматеи миллиату ибрахим» (JMI).

Террористки-смертницы

Власти Шри-Ланки подозревают одного из проповедников NTJ в организации кровопролитных терактов на католическую Пасху, ответственность за которые взяла на себя джихадистская группировка «Исламское государство» (ИГ). Правительство в Коломбо опасается, что NTJ может использовать женщин-смертниц для нападений на буддистские храмы. Среди девяти смертников, совершивших теракты в Шри-Ланке в пасхальное воскресенье, была одна женщина. Некоторые отели в Коломбо уже ввели новые правила и не пропускают на свою территорию женщин в чадре.

Правоохранительные органы Шри-Ланки продолжают розыск еще 140 человек, которые предположительно связаны с ИГ. По делу о терактах в пасхальное воскресенье задержано уже более 150 человек.

АУКЦИОН

Катарский шейх выставил на аукцион Christie's свою коллекцию драгоценностей

Голкондские бриллианты, тутти-фрутти Cartier, драгоценности махараджей и великих моголов – самое большое собрание индийских драгоценностей, когда-либо продававшееся на торгах, уйдет с молотка 19 июня в Нью-Йорке.

Более четырехсот лотов, охватывающих пять столетий истории индийской культуры, будут проданы на аукционе Christie's. Организаторы называют предстоящий аукцион торгами века – самыми красивыми и самыми дорогими. Предварительная оценка пока не объявлена. Но о том, что ждет покупателей в Нью-Йорке, можно судить по открывшейся в Лондоне предаукционной выставке «Великолепие великих Моголов и махараджей», где показывают 80 украшений из более чем 400 лотов.

«Это самая большая коллекция индийских драгоценностей, которую мы когда-либо видели на аукционе», – цитирует Forbes Contributor главу европейского подразделения Christie's Франсуа Кюриель. Он напомнил, что единственный аукцион индийских украшений до этого был проведен в 1997 году и насчитывал всего несколько десятков лотов. С тех пор украшения Азии и Востока продавались только совместно с другими видами искусства этих стран. Коллекция отображает великолепную историю индийских драгоценностей от могольских императоров, которые правили Индией более трех веков, до современных работ ювелиров JARa и Вирена Бхагата, навеянных архитектурой страны.

Большая часть ювелирных алмазов добыта в знаменитом месторождении Голконда, которое до конца XVIII века служило основным мировым поставщиком бриллиантов. На аукцион выставлен один из двух прославленных бриллиантов «Аркот», подаренных королеве Шарлотте, супруге короля Великобритании Георга III, набобом Аркота Мухаммадом Али как знак верности английской монархии и благодарности за помощь в войне против французов и других индийских князей.

Коллекция содержит церемониальные предметы и императорские регалии: сарпечи (украшения для тюрбана. – **Прим. ForbesLife**), броши для головных уборов, заколки для волос, ожерелья, серьги, браслеты, кольца как символы богатства и власти.

Инкрустированное бриллиантами украшение для волос в виде павлина с эмалью Mellerio dits Meller было куплено махараджей Капурталы Джагатжитом Сингхом в 1905 году во время одной из его поездок в Париж. Большой знаток и ценитель французской культуры, монарх был заворожен образом павлина – птицы, особенно почитаемой в Индии. В последующие годы это украшение носила Анита Дельгадо, пятая жена махараджи, с которой он познакомился, когда на его тюрбане восседал драгоценный павлин.

Все лоты принадлежат Шейху Хамаду Бин Абдуллу Аль Тани из Катара. В общей сложности в его собрании более 6000 украшений. *«Ювелирное искусство Индии привлекало меня с самого детства. Мне повезло с тем, что я смог собрать коллекцию драгоценностей созданных в период между правления Моголов и до наших дней»,* – говорит шейх. Большая часть экспонатов, включенных в июньский аукцион, знакома коллекционерам по выставкам в крупнейших музеях мира. За последние пять лет коллекцию шейха показывали в Музее Виктории и Альберта в Лондоне, Метрополитен-музей в Нью-Йорке, Гран-Пале в Париже, во Дворце Дожей в Венеции и дворце-музее в Пекине.

Отдельное место в коллекции занимает холодное оружие, в частности кинжал с жадеитовой рукояткой Шах-Джахана, загадочный ларец Типу Султана и инкрустированный бриллиантами меч низама Хайдарабада.

После выставки в Лондоне лоты отправятся на гастроль в Шанхай, Женеву и Гонконг. Аукцион состоится в Нью-Йорке, где в 2011 году были проданы драгоценности Элизабет Тейлор; торги завершились рекордной суммой 116 млн долларов. Удастся ли «Великолепию великих Моголов и махараджей» превзойти по значимости коллекцию легенды Голливуда, пока сказать сложно. В настоящее время эксперты не берутся даже озвучить предварительную оценку коллекции. *«Это живая история. Поворотный момент для всего рынка»,* – говорит Франсуа Кюриель. *«Инвестиции в роскошь с королевским провенансом, как правило, опережают рынок. Вероятно, эта продажа установит новый ориентир для ювелирного сектора,* – отмечает партнер компании Knight Frank Эндрю Ширли. – *Поскольку Индия – страна с самым высоким прогнозируемым уровнем богатства на ближайшие пять лет, богатых инвесторов, которых могут заинтересовать драгоценные лоты, достаточно».*

ВЯЛІКАЯ ПАЛІТЫКА

Румас і Мядзведзеў абмяркуюць у Ерэване «актуальныя пытанні супрацоўніцтва»

Прэм'ер-міністр Дзмітрый Мядзведзеў падчас пасяджэння Еўразійскага міжурадавага савета ў Ерэване правядзе асобную сустрэчу з кіраўніком урада Беларусі Сяргеем Румасам. Пра гэта паведамілі журналістам у прэс-службе расійскага Кабінета міністраў, піша ТАСС.

«На палях пасяджэння Еўразійскага міжурадавага савета Мядзведзеў правядзе шэраг двухбаковых сустрэч, у прыватнасці з прэм'ер-міністрам Арменіі Николам Пашынянам і прэм'ер-міністрам Беларусі Сяргеем Румасам», – сказалі ў прэс-службе.

«Падчас размоў мяркуецца абмеркаванне актуальных пытанняў двухбаковага гандлёва-эканамічнага супрацоўніцтва і інтэграцыйнага ўзаемадзеяння ў рамках Еўразійскага эканамічнага саюза», – дадалі ў кабінеце.

У прэс-службе ўрада не ўдакладнілі, якія менавіта пытанні прэм'еры плануюць абмеркаваць.

ГАСТРОЛЬ

Ирина Еромкина едет в Китай

3 и 4 мая на сцене китайского Национального центра исполнительских искусств в Пекине состоится показ балета «Спартак» в постановке Ванлентина Елизарьева.

Когда этот спектакль появился на сцене Большого театра Беларуси, поклонники балета со всего бывшего Советского Союза приезжали в Минск, чтобы увидеть этот шедевр. За десятилетия своего существования этот балет покорил практически весь мир.

В 2018 году «Спартак» обрел вторую жизнь – над новой редакцией работал сам хореограф-постановщик.

В балете «Спартак» задействовано около 50 артистов. Именно они расскажут историю самого известного восстания против Рима – под предводительством благородного фракийца Спартака, имя которого живет в веках.

Главные партии – Спартака, Фригии и Красса – 3 и 4 мая на сцене Национального центра исполнительских искусств в Пекине исполнят блистательные ведущие солисты Большого театра Беларуси: народная артистка Ирина Еромкина, заслуженные артисты Олег Еромкин и Константин Героник, лауреаты международных конкурсов Яна Штангей, Игорь Оношко и Егор Азаркевич.

Алина ВЕТРОВА.

КАЛЕЙДОСКОП

Евросоюз критикуют за чрезмерное влияние концернов

Организация LobbyControl выпустила доклад, посвященный лоббизму в Евросоюзе. Главный вывод – концерны до сих пор обладают слишком большой властью в Брюсселе.

За последние годы Европейский Союз сделал определенные шаги по направлению к уменьшению влияния лоббистов на политические решения, однако этого недостаточно. Такой вывод сделала общественная организация LobbyControl, представившая в понедельник 29 апреля свой доклад, посвященный лоббизму в ЕС.

«Порой концерны могут перехватывать как законы, так и политические процессы», – заявила управляющая политическим крылом организации Имке Дирсен. Лоббизм осуществляется в основном через Совет ЕС, который в докладе назван «непрозрачным» органом – там национальные правительства пытаются действовать в интересах своей локальной промышленности. Так Германия пыталась затормозить введение тестов на выхлопные газы в интересах автомобильной промышленности.

В ЕС работают 25 тысяч лоббистов, располагающих бюджетом в 1,5 миллиарда евро, говорится в докладе. В 2008 году в ЕС была создана база данных Transparency Register, в которой «группы влияния» – то есть лоббисты – должны регистрироваться и предоставлять сведения о своих финансовых и прочих интересах. Такой открытый общественный справочник стал ответом на критику в адрес ЕС в непрозрачности при принятии важных решений.

спецпраект

СВАБОДНАЯ ПРЭСА: БЕЛАРУСКІЯ РЭАЛІІ

СУМЕСНЫ ПРАЕКТ «НАРОДНАЙ ВОЛІ» І БЕЛАРУСКАЙ АСАЦЫЯЦЫІ ЖУРНАЛІСТАЎ

З НАГОДЫ

Андрэй БАСТУНЕЦ: «За нашу і вашу свабоду!»

Такі тост старшыня ГА «Беларуская асацыяцыя журналістаў» прамовіць у Сусветны дзень свабоды прэсы.

– Андрэй, 3 мая – для вас свята?

– Ёсць дзве святочныя даты – 3 мая і 5 мая. І яны таксама падзяляюць беларускую журналісцкую супольнасць на два лагеры. БАЖ звычайна святкуе Дзень свабоды друку 3 мая, а хтосьці – 5-га, у дзень выхаду першага нумара газеты «Праўда». Нацыянальныя асаблівасці...

Заўважу, што Сусветны дзень свабоды прэсы ўсталяваны Генеральнай Асамблеяй ААН. І – так, для мяне гэта свята.

– У гэтым годзе БАЖ упершыню ўдзельнічае ў выставе сродкаў масавай інфармацыі. Калі не сакрэт, у якую капейчыну абышоўся стэнд у «БелЭкспа»?

– Заплацілі крыху больш за 1000 беларускіх рублёў. У гэтую суму ўваходзіць рэгістрацыйны ўнёсак і арэнда стэнда ў шэсць квадратных метраў. Як пажартавалі калегі – памерам, як кухня ў «хрушчоўцы». Вось на гэтай кухні па традыцыях савецкіх часоў мы і будзем абмяркоўваць наша жыццё.

– Калі ваш намеснік Барыс Гарэцкі ў «Фэйсбуку» зрабіў абвестку пра тое, што БАЖ удзельнічае ў гэтай выставе, некаторыя паставіліся да навіны са скепсісам: маўляў, каму і пра што вы там будзеце казаць?

– Мы сапраўды дакладна не ведаем, хто будзе на выставе. Таму запрашаем наведаць стэнд БАЖ і журналістаў, і чытачоў беларускіх выданняў. Мы будзем праводзіць сустрэчы з рэдактарамі незалежных медыя, запланавалі дыскусію наконт інфармацыйнай бяспекі. Будзе размова і пра тое, наколькі адэкватнымі з'яўляюцца нізкія месцы Беларусі ў міжнародных рэйтынгах свабоды сродкаў масавай інфармацыі. Мы запрасілі ўзяць удзел у дыскусіях і прадстаўнікоў Беларускага саюза журналістаў, але ці адгукнуцца яны – не ведаем.

– Дарэчы, як складваюцца адносіны БАЖ з БСЖ? Можа, апошнім часам пачалі рэалізоўваць нейкія супольныя праекты?

– Раней прадстаўнікі БАЖ і БСЖ абмяркоўвалі дзейнасць камісій па этыцы нашых арганізацый і прафесійныя стандарты. Потым гэтае супрацоўніцтва спынілася. Мы разпораз запрашаем калег да ўдзелу ў нашых мерапрыемствах, «круглых сталах», але неяк не атрымліваецца. Так, калі ўносіліся змены ў заканадаўства аб СМІ, мы прапанавалі Саюзу журналістаў выпрацаваць нейкую супольную пазіцыю, але ў адказ пачулі, што ім гэта не патрэбна.

– А калі сустракаецеся на нейкіх публічных мерапрыемствах, спрачаецеся?

– Я цяпер часцей сустракаюся з кіраўніцтвам Міністэрства інфармацыі, чым з кіраўніцтвам Саюза журналістаў. Часам здаецца, што мы з БСЖ існуём у паралельных рэчаіснасцях.

– Памятаю, яшчэ пару гадоў таму вы казалі, што стасункі з міністэрствам у БАЖ не вельмі складваліся. Наколькі разумею, цяпер сітуацыя змянілася?

– Так, калі міністрам была Лілія Ананіч, нашы адносіны дрэнна складваліся. З цяперашнім міністрам інфармацыі Аляксандрам Карлюкевічам і ягоным намеснікам Паўлам Лёгкім было ўжо некалькі сустрэч, на якіх мы абмяркоўвалі змены ў заканадаўства аб СМІ і практыку яго прымянення. У нас могуць быць розныя погляды і пазіцыі, але тым не менш мы можам спакойна размаўляць і чуць адзін аднаго.

– Як сёння можна ахарактарызаваць сітуацыю на інфармацыйным полі Беларусі?

– Беларусь адрозніваецца ад суседніх краін высокай ступенню дзяржаўнага кантролю над інфармацыйнай прасторай. Радыё і тэлебачанне ў нас знаходзяцца пад поўным дзяржаўным кантролем (акрамя замежных медыя, што і прыводзіць да ціску на журналістаў, якія з імі супрацоўнічаюць). Друкаваныя сродкі інфармацыі, якія асвятляюць сацыяльныя і палітычныя праблемы, выціснуты ў своеасаблівае аўдыторнае гета. Былі забароны і на распаўсюд, і на друк, «Народная Воля» таксама праз гэта праходзіла... Сёння такіх жорсткіх забарон няма, але сваю справу яны зрабілі. У інтэрнэце, дзе адміністрацыйнае ўмяшальніцтва дзяржавы было меншым, мы бачым адчувальную перавагу недзяржаўных рэсурсаў. І бачым, што гэта ўжо выклікала рэакцыю ўлад. У заканадаўства ў галіне СМІ ўнесены змены, якія якраз скіраваны на павышэнне дзяржаўнага кантролю ў гэтай сферы. Некалькі крымінальных спраў закранулі папулярныя інтэрнэт-рэсурсы (TUT.BY, БелаПАН). Супраць блогераў узбуджаюць крымінальныя і адміністрацыйныя справы...

– Чаму, на вашу думку, сёння прэсуюць блогераў?

– Улады зразумелі, што ўплыў блогераў даволі вялікі, асабліва ў рэгіёнах. Яны там часам больш папулярныя, чым дзяржаўнае тэлебачанне, бо выказваюцца па адчувальных пытаннях, якія хвалююць насельніцтва і якія дзяржаўныя медыя звычайна абыходзяць увагай.

– 43 тысячы еўра – такую суму штрафаў за мінулы год заплацілі беларускія журналісты за супрацоўніцтва з замежнымі СМІ без акрэдытацыі. Велізарная сума!

– Прычым гэта толькі штраф па адным артыкуле – 22.9 КаАП! А ўзгадаем пра справу БЕЛТА, пра штрафы за нібыта распаўсюд экстрэмісцкіх матэрыялаў, абразу ці паклёп… Зараз блогер Сяргей Пятрухін збірае грошы на выплату штрафу і кампенсацый супрацоўнікам міліцыі па крымінальным прысудзе. І што значна: людзі гатовы яму дапамагчы, яго падтрымліваюць грашыма, бо разумеюць не толькі кошт інфармацыі, але і рызыкі, з якімі сутыкаюцца журналісты і блогеры, якія яе здабываюць.

– Можа, варта арганізаваць «круглы стол» з удзелам БАЖ і прадстаўнікоў судовай улады? Бо складваецца ўражанне, што незалежных журналістаў проста выкарыстоўваюць як крыніцу папаўнення дзяржбюджэту. Суддзі выпісваюць шалёныя штрафы, якія падчас нават цяжка суадносяцца з заробкамі…

– Беларуская асацыяцыя журналістаў звярталася і ў пракуратуру, і ў Вярхоўны суд, і ў Адміністрацыю прэзідэнта, выказвала сваё стаўленне, напрыклад, да ціску на журналістаў за супрацоўніцтва з замежнымі медыя без акрэдытацыі, які, на наш погляд, не адпавядае нават унутранаму заканадаўству краіны, не кажучы ўжо пра міжнародныя абавязацельствы Рэспублікі Беларусь.

Дарэчы, у 2015 годзе, перад мінулымі прэзідэнцкімі выбарамі, Аляксандр Лукашэнка на пытанні журналістаў адказаў, што разбярэцца з гэтай справай. І сапраўды – амаль год новых штрафаў па арт. 22.9 КаАП не было. Але пасля пратэстных акцый 2017 года сітуацыя рэзка пагоршылася. За мінулы год журналістаў толькі па адным гэтым артыкуле штрафавалі 118 разоў – больш, чым за чатыры папярэднія гады агулам! Калі мы з напамінам пра абяцанне прэзідэнта звярнуліся ў яго Адміністрацыю, то атрымалі адказ, што ў нас незалежная судовая сістэма і суддзі самастойна прымаюць рашэнні.

– У БАЖ, у адрозненне ад афіцыйных прафсаюзаў, не забаронена падвойнае сяброўства. Вы не прапаноўвалі стаць сябрам арганізацыі, напрыклад, таму ж Аляксандру Карлюкевічу?

– Звычайна людзі самі да нас прыходзяць. Каб стаць сябрам нашай арганізацыі, трэба быць журналістам ці падтрымліваць свабоду выказвання ў краіне, мець дзве рэкамендацыі ад сябраў БАЖ, выконваць статут і дэкларацыю прынцыпаў прафесійнай этыкі. І скажу, што ў БАЖ ёсць хай не дзяржслужбоўцы, але і журналісты з дзяржаўных медыя.

– Ці былі за апошні час выпадкі, калі журналісты выходзілі з БАЖ? Пытаюся, таму што літаральна днямі ў сацсетках былы журналіст «Белгазеты» Віктар Федаровіч напісаў, што, верагодна, сыдзе, бо не хоча знаходзіцца ў адной арганізацыі з тым журналістам і рэдактарам, з якім зараз судзіцца за свой заробак. Увогуле, як вы ставіцеся да скандалу з «Белгазетай»?

– Я звяртаўся да абодвух канфліктуючых бакоў і прапаноўваў паслугі БАЖ як медыятара, пасярэдніка. Але калі пайшлі звароты ў судовыя і іншыя дзяржаўныя інстанцыі, такая магчымасць была фактычна страчана.

Я размаўляў і з Віктарам, і з іншымі журналістамі – з абодвух бакоў. Мне шкада, што канфлікт дайшоў да такой ступені. І прапанова выкарыстаць БАЖ як пляцоўку для яго абмеркавання застаецца ў сіле.

Што тычыцца выхаду з арганізацыі, то любы сябра БАЖ можа свабодна гэта зрабіць, але…

У нас 1300 сябраў. Шчыра скажу: не з усімі ў мяне асабіста цудоўныя адносіны. З некаторымі, можа, нават і крыху напружаныя. Але гэта не галоўнае. БАЖ – гэта ў нейкім сэнсе прафсаюз журналістаў. І ў мяне былі выпадкі, калі я абараняў людзей, з якімі ў мяне былі няпростыя асабістыя адносіны, але калі ў гэтага чалавека ўзнікалі праблемы, гэта не мела ніякага значэння.

– Вы ўзгадалі камісію па этыцы… Некаторыя ставяцца да яе дзейнасці, мякка кажучы, даволі насцярожана, нават з некаторым недаверам…

– Я перш за ўсё хачу падзякаваць сябрам камісіі па этыцы, яе былому і сённяшняму старшыням Анатолю Гуляеву і Сяргею Ваганаву. Усе сябры камісіі працуюць на валанцёрскіх пачатках, у свой вольны час, а разбірацца прыходзіцца з вельмі няпростымі і па вызначэнні канфліктнымі сітуацыямі. Якое б рашэнне ні было прынята, заўсёды ёсць рызыка, што хтосьці застанецца незадаволены. Але камісія – працуе, і працуе добра і сумленна.

– Апошнім часам часта чую: «*Сапраўдная журналістыка памірае!*» Вы згодны з такім меркаваннем?

– Сёння кожны можа выказваць сваё меркаванне і ў сацсетках, і на розных сайтах, на форумах, і гэта прыводзіць да пэўнага «размывання» прафесіі. І гэта толькі адзін з выклікаў, з якім сутыкаецца сучасная журналістыка. А ўтрымліваюць яе, паўтаруся, менавіта прафесійныя стандарты.

– Андрэй, які тост прамовіце ў Сусветны дзень свабоды прэсы?

– За нашу і вашу свабоду!

Марына КОКТЫШ.

РЕЙТИНГ

Что белорусские чиновники прячут от журналистов?

Доступность информации является одним из основных залогов устойчивого развития общества. Но белорусские власти по-прежнему строят заслоны и целые оборонительные системы, чтобы спрятать неугодную, а порой даже совсем безобидную информацию от журналистов.

Практически каждую неделю представители медиа в нашей стране сталкиваются с ситуациями, когда разного уровня чиновники не пускают журналистов на свои мероприятия, отказываются отвечать на вопросы и даже официальные письма.

Кого-то культурно посылают: «нет места в пресс-центре, информацию предоставить не можем», а некоторые ведомства просто не отвечают на письма. И это в то время, как руководство страны принимает Концепцию информационной безопасности.

Так какая же может быть безопасность страны, когда журналисты не могут получить от чиновников иногда даже самую простую информацию?

Независимое общественное объединение «Белорусская ассоциация журналистов» 25 лет системно следит за ситуацией с доступом к информации и помогает журналистам все же добиваться ответов от чиновников.

А в начале года организация четвертый раз провела масштабный опрос коллег, чтобы выяснить, какие же министерства и ведомства прячутся от прессы. А с каких, наоборот, стоит брать пример.

И вот, что получается. Среди АНТИлидеров участники масштабного опроса представителей медиа называют такие важные государственные структуры, как МВД, КГБ, Минздрав и другие.

– Казалось бы, эти ведомства должны быть в контакте со СМИ круглосуточно. Но часто информации просто не допроситься. Ситуации доходят до комичных. В начале года милиция задержала в Минске участников акции, в том числе журналиста. Собственноручно дозваниваюсь руководителю пресс-службы столичной милиции Наталье Ганусевич, которая обещает проверить информацию и перезвонить через 20 минут. Но она не только не перезванивает, но и сама перестает отвечать на звонки, – рассказывает автор исследования, заместитель председателя БАЖ **Борис Горецкий.**

Самое интересное, что представители государственной и независимой прессы практически одинаково оценивают открытость ведомств. Среди структур, на которые также жалуются журналисты, Министерство обороны, Минобразования, Мингорисполком.

– В основном журналисты пеняют на то, что у чиновников часто даже нет понимания, что обществу нужна оперативная и достоверная информация по социально значимым вопросам. И никакой крамолы нет в том, что журналист оперативно пытается уточнить количество людей, заболевших корью в том или ином регионе. Это же и есть наша информационная безопасность, от этого зависит защита людей.

Но чиновники часто продолжают действовать по схеме, хорошо испробованной в 1986-м году. Когда из-за замалчивания информации о чернобыльской аварии миллионы людей беспечно выходили на первомайские демонстрации и даже не подозревали о невидимой угрозе, которая потом унесла тысячи человеческих жизней. К сожалению, складывается впечатление, что такая форма работы вполне устраивает многие ведомства, – говорит Борис Горецкий.

В качестве еще одного примера представитель БАЖ приводит недопуск журналистов TUT.BY в новое здание Верховного суда, построенное за бюджетные деньги. Несмотря на то, что налоги в бюджет одинаково платят и государственные, и негосударственные журналисты, руководство ВС отвечает недавно зарегистрированному в качестве СМИ порталу: «считаем визит на данный момент нецелесообразным».

Так что же там прячут чиновники от независимых журналистов?

Неужели ведомствам так тяжело наладить взаимовыгодные отношения с прессой и помогать друг другу в решении социально значимых проблем? Случилась беда, есть проблема – зачем же прятать ее от общества? Может, лучше, наоборот, предупредить, ответить на все вопросы, выработать стратегию поведения в подобной ситуации?

Именно так, по мнению журналистов, поступает еще одна оперативная, но очень открытая для коммуникаций служба – Министерство по чрезвычайным ситуациям. Что бы ни случилось, даже пожар в далеком Соборе Парижской Богоматери, представитель ведомства всегда пойдет на контакт с прессой, расскажет про особенности работы и подскажет план на будущее. Не говоря уже чрезвычайных происшествиях внутри страны. Неужели, кто-то думает, что работа пресс-секретаря МЧС проще, чем у пресс-служб других министерств?

Белорусская ассоциация журналистов продолжает диалог с ведомствами в рамках кампании «За право на информацию». С полным «Рейтингом закрытости» можно ознакомиться на сайте организации.

СЛЫШАЛИ?

В Казахстане – семь дней, а у нас – пятнадцать!

ОО «Белорусская ассоциация журналистов» направило в Конституционный суд обращение с просьбой устранить юридическую коллизию и принять решение о необходимости изменений законодательства в связи с тем, что журналистам не гарантировано право на оперативный ответ на запрос.

На сегодняшний день официальные запросы средств массовой информации рассматриваются госорганами и другими организациями в соответствии с законом «Об обращениях граждан и юридических лиц» в 15-дневный срок. Хотя, например, в Украине установлен пятидневный срок ответа на запрос журналистов, в России и Казахстане – семидневный.

Однако требования этого закона входят в противоречие с требованиями к СМИ о необходимости предоставлять своевременную информацию (ст.36 Закона «О СМИ»).

В правовых актах содержится коллизия между требованиями статьи 36 Закона «О средствах массовой информации», закрепляющими право граждан получать своевременную информацию, и статьи 17 Закона «Об обращениях граждан и юридических лиц», устанавливающими чрезмерно длительные сроки для ответа на запрос о предоставлении информации журналистам или редакциям СМИ.

По мнению ОО «БАЖ», условия доступа СМИ к общественно значимой информации негативно отражаются на выполнении ими обязанности по своевременному информированию граждан в условиях информационного общества.

Также в обращении журналистская организация ссылается на недавно принятую Концепцию информационной безопасности, в которой, в частности, говорится о необходимости «на государственном уровне предпринимать меры по повышению объема, разнообразия и качества национального контента, скорости его предоставления».

БАЖ просит принять решение о необходимости внесения соответствующих изменений и дополнений в законодательство, регулирующее деятельность СМИ.

Народная Воля http://www.nv-online.info
30 КРАСАВІКА 2019 г.

З ПЕРШЫХ ВУСНАЎ

Аляксандр КАРЛЮКЕВІЧ:

«…На ўмацаванне дзяржавы і кансалідацыю грамадства»

Напярэдадні прафесійнага журналісцкага свята «Народная Воля» задала некалькі пытанняў міністру інфармацыі Беларусі.

– Аляксандр Мікалаевіч, якія сёння адносіны дзяржавы са сродкамі масавай інфармацыі? Не толькі з афіцыйнымі, але і з недзяржаўнымі…

– Звычайныя. Па-першае, усе СМІ, зарэгістраваныя ў краіне, – гэта медыйныя рэсурсы нашай краіны, нашай дзяржавы. Хіба што раздзеленыя па форме ўласнасці. Усе адносіны – роўныя, з разлікам на паразуменне і стасункі.

Так, узнікаюць розныя сітуацыі ў залежнасці ад характару, зместу публікацый, эфіру і гэтак далей. Тады мы гутарым з заснавальнікамі і аўтарамі, выказваем сваю пазіцыю як органа дзяржаўнага кіравання, нагадваем пра патрабаванні заканадаўства.

І Міністэрства інфармацыі, і іншыя органы дзяржаўнага кіравання, упэўнены, зацікаўлены, каб розныя па характары заснавальніцтва СМІ працавалі на ўмацаванне дзяржавы і кансалідацыю грамадства.

– 3 мая – Сусветны дзень свабоды прэсы, 5 мая адзначаецца дзяржаўны Дзень друку. Як ставіцеся да гэтых дзвюх дат? Хацелася даведацца таксама пра ваша стаўленне да падзелу на «чэсных» і «нячэсных» журналістаў. Наколькі розныя метады ўжывае міністэрства пры рэгуляванні дзейнасці дзяржаўных і недзяржаўных СМІ і кантролю над імі?

– У маіх уяўленнях згаданага падзелу не існуе. Знаёмячыся з мноствам тэкстаў, я чытаю іх змест. Нават, здараецца, па-рознаму стаўлюся да аўтараў, пра якіх раней была іншая думка. Так, можна зацыкліцца на тым, што ад таго ці іншага палітычнага аглядальніка, не зазірнуўшы ў напісанае, ты чакаеш адразу той ці іншай пазіцыі. Але напачатку прачытай яго тэкст – а пасля рабі высновы.

Што датычыцца кантролю, то Міністэрства інфармацыі – орган дзяржаўнага кіравання. Згодна з заканадаўствам, нам вельмі часта даводзіцца даваць ацэнку пэўным публікацыям, выступленням ў СМІ. І гэтыя ацэнкі заснаваны на ўласным досведзе, на ўласных стасунках з мас-медыя, а яшчэ яны ўзнікаюць з нагоды зваротаў да нас як да апошняй інстанцыі.

Даволі вялікая пошта, розныя ініцыятывы ідуць далёка не ад інстытутаў улады (гэта – хіба што ў выключных выпадках). Да нас звяртаюцца і шараговыя грамадзяне, якіх пакрыўдзілі, зачапілі, пра якіх сказалі няпраўду. Звяртаюцца і з падказкай агульнага характару, калі бачыць дэканструктыў, парушэнне не толькі заканадаўства, але і скажонае адлюстраванне рэчаіснасці.

– Некаторыя мерапрыемствы з удзелам прадстаўнікоў улады застаюцца недаступнымі для недзяржаўных СМІ. Ці не парушаюцца правы грамадзян, калі дзяржаўныя СМІ валодаюць такой манаполіяй на атрыманне інфармацыі пра дзейнасць дзяржаўных органаў?

– Дзяржаўныя СМІ ніякай манаполіяй не валодаюць. Жыццё, апошнія супольныя мерапрыемствы, дзе прысутнічаюць журналісты з мас-медыя рознай формы ўласнасці, паказваюць, што наўмыснага падзелу няма.

Калі гаварыць пра хуткасць у атрыманні інфармацыі, то складанасці існуюць для ўсіх. Відавочна, што для тых органаў дзяржаўнага кіравання, для тых суб'ектаў гаспадарання, куды і «Народная Воля» звяртаецца, куды звяртаюцца «СБ. Беларусь сегодня» ці «Звязда», важнымі крытэрыямі ў зносінах з'яўляюцца сумленнасць і дакладнасць у выкарыстанні той ці іншай інфармацыі.

– «Справа БЕЛТА» ўзнікла менавіта на гэтай глебе. Былі масавыя затрыманні журналістаў, канфіскацыя тэхнікі, суд над галоўным рэдактарам TUT.BY Марынай Золатавай… Як вы ўвогуле ацэньваеце гэтую справу? Яна цягнула на крымінальную ці ўсё ж такі гэты канфлікт мог быць вырашаны на ўзроўні суб'ектаў гаспадарання?

– Суд даў свае ацэнкі. Як мне падаецца, літаральна ўсе зрабілі свае высновы. Дарэчы, яшчэ да суда над Марынай Золатавай партал TUT.BY быў зарэгістраваны як сеткавае выданне.

Спадзяюся, што такі масавы медыйны рэсурс будзе і надалей прысутнічаць у інфармацыйнай прасторы як афіцыйны, адпавядаючы айчыннаму заканадаўству сродак масавай інфармацыі. І працуючы згодна з гэтым заканадаўствам.

– Яшчэ адна праблема – ціск з боку праваахоўных структур на журналістаў-фрылансераў, якія супрацоўнічаюць з беларускімі і замежнымі СМІ не на аснове працоўных дамоў. Зараз ім працягваюць выпісваць вялікія штрафы, хаця ў 2015 годзе падчас сумеснага інтэрв'ю «Еўрарадыё», Радыё Свабода і партала TUT.BY прэзідэнт Беларусі Аляксандр Лукашэнка выказаўся на вышэйзгаданую тэму так: *«Забараняць – не мой прынцып. Я вывучу гэту праблему. Што датычыцца штрафаў – таксама вывучым, людзі ж небагатыя, я разумею. Я абяцаю, што разгледжу гэтае пытанне, таму што, відаць, вы маеце рацыю»*. Ці можа Міністэрства інфармацыі нейкім чынам паўплываць на вырашэнне гэтай праблемы?

– Чаму ж не? Безумоўна, можа. Не аднойчы выказваючыся адносна фрылансераў (асабліва падчас абмеркавання праекта Закона аб СМІ, змены ў які ўступілі ў сілу з 1 снежня 2018 года), я і зараз хачу падкрэсліць наступнае.

Як на мой погляд, а да гэтага меркавання падштурхоўваюць і вопыт ранейшых дзесяцігоддзяў, разуменне, што літаральна ва ўсіх выданняў былі і ёсць пазаштатныя карэспандэнты, – усім проста трэба выбудоўваць адносіны з тымі СМІ, для якіх яны пішуць. Чаму б не мець на тое пасведчанні любога ўзору? Чаму б не працаваць паўсюль згодна з акрэдытацыяй? Так, магчыма, і гэтая акалічнасць, і яшчэ цэлы шэраг зусім не дробных праблем яшчэ патрабуюць большай акрэсленасці ў заканадаўчым плане.

– Адзін даследчы недзяржаўны цэнтр зрабіў аналіз агрэсіўнай расійскай прапаганды ў Беларусі і канстатаваў, што, пачынаючы з 2016 года, у некалькі разоў узрасла колькасць інтэрнэт-рэсурсаў, што рэгулярна размяшчаюць публікацыі датычныя Беларусі, якія ўтрымліваюць дэзінфармацыю, прапаганду ці мову варожасці. Якія захады прадпрымаюцца, каб зменшыць плынь такой прапаганды з Усходу?

– Канфлікты ўзнікаюць і гаснуць. Беларуска-расійскія адносіны фарміраваліся на працягу доўгіх гадоў. І ў новай гісторыі, пасля развалу Савецкага Саюза, і ў ранейшыя часіны. І несумненным сёння падаецца, што адносіны паміж нашымі народамі, нашымі суверэннымі дзяржавамі, у многім залежнымі адна ад адной, будуць фарміравацца і ўмацоўвацца надалей.

А з дэзінфармацыяй, няпраўдай трэба змагацца, адказваць на выклікі. Шкада, што даволі часта, не зазірнуўшы ў саму рэчаіснасць, не вывучыўшы тыя ці іншыя абставіны, факты, нам вешаюць ярлыкі, шукаюць розныя неіснуючыя з'явы, літаральна арганізоўваюць прыдумкі.

Кіраўнік дзяржавы некалькі разоў гаварыў пра ролю ў такіх абставінах гуманітарнага накірунку. Сапраўды, шмат у чым на развіццё і ўмацаванне добрасуседства, сяброўства могуць паўплываць культура, асветніцтва. Што ў Беларусі цудоўна разумеюць і рэалізуюць у самых розных галінах, а не толькі дэкларуюць. Цярпімасці, узаемапавагі – вось чаго часам не стае. А кан'юнктурна раздуваць, падхопліваць нейкія іскрынкі – не лепшы шлях і для мас-медыя, і для рознага кшталту экспертаў.

– А калі казаць пра беларускую мову ў СМІ. Ці будзе пашырацца беларускі кантэнт у газетах, на тэлебачанні? Ці рухаемся мы ў гэтым накірунку?

– «Народная Воля» не аднойчы задавалася пытаннямі беларускай мовы ў сродках масавай інфармацыі. І мне не раз даводзілася адказваць на гэта пытанне. І на самым высокім узроўні моўнае пытанне ўзнікае, абмяркоўваецца.

Скажу прама і адкрыта, безумоўна, разумеючы, што выклічу шмат крытычных заўваг. Усе магчымыя меры пашырэння, заканадаўчыя ініцыятывы адносна ўсталявання, кантролю і гэтак далей нічога не прынясуць, акрамя гарачых спрэчак у грамадстве. Моўная рэчаіснасць у Беларусі склалася такая, якая склалася.

Яна – адлюстраванне многіх аспектаў сацыяльнага, палітычнага і нават гаспадарчага, эканамічнага жыцця. Тое, што трэба шанаваць і паважаць мову, – заканамерна. Тое, што мы знаходзімся ў прасторы з рускай мовай, карыстаемся ёю не па абавязку, – таксама зразумела.

Мне падаецца, што лепей сілы скіраваць на тое, каб мова, калі яна ўжо гучыць і са старонак СМІ, і ў эфіры, і ў выступленнях, была правільнай, унармаванай. І яшчэ. Ніхто не забараняе, а наадварот заахвочвае прыхільнымі ацэнкамі, добрымі водгукамі тыя працэсы, калі добрыя знаўцы роднай мовы актыўна ёю карыстаюцца. Шмат у гэтым плане залежыць ад грамадскіх ініцыятыў, ад пісьменніцкай грамады. Давайце і ў моўным пытанні не крытыкаваць усіх запар, а дапамагаць адзін аднаму.

– У Беларусі дзве журналісцкія арганізацыі – афіцыйны Саюз журналістаў і недзяржаўная Беларуская асацыяцыя журналістаў. Ці падтрымлівае ваша ведамства пэўныя кантакты з БАЖ, ці прыслухоўваецеся да іх парад і заўваг?

– Так традыцыйна, гістарычна склалася, што Беларускі саюз журналістаў аб'ядноўвае творчую грамадскасць на працягу многіх дзесяцігоддзяў. Гэта – наша спадчына ў некаторай ступені. Міністэрства інфармацыі вельмі блізка стасуецца з БСЖ, іначай, пэўна, і быць не можа. Хачу заўважыць, што Саюз журналістаў у апошні час разгарнуў шмат ініцыятыў, звязаных з творчай моладдзю.

Што да БАЖ, то кантакты, безумоўна, ёсць. Яны даволі актыўнымі былі, калі ішло абмеркаванне і прыняцце новага Закона аб СМІ. Заўвагі, прапановы БАЖ ў гэтай плоскасці разглядаліся досыць уважліва. І не толькі ў міністэрстве, але і ў парламенце. Мы, паўтаруся, выступаем за канструктыўны дыялог.

– Неяк вы сказалі, што «жыццё пераходзіць у інтэрнэт-прастору». З 1 снежня мінулага года ўступілі ў дзеянне папраўкі ў Закон аб СМІ, якія прадугледжвалі і магчымасць дзяржаўнай рэгістрацыі, каб стаць сеткавым выданнем, і ідэнтыфікацыю каментатараў на форумах. Ці далі плён гэтыя новаўвядзенні?

– Сёння рэгіструюцца сеткавыя выданні. Інтэрнэт у частцы медыйнай працы атрымаў усе законныя правы характарызавацца як СМІ з усімі адпаведнымі характарыстыкамі.

А што да «жыцця ў інтэрнэт-прасторы», то дзяржава выклала сваю пазіцыю прыняццем закона. І ніхто інтэрнэт не забараніў. Кіраўнік краіны нагадаў у штогадовым пасланні пра вартасці інтэрнэту. Давайце імкнуцца адпавядаць гэтаму і разумець, што інтэрнэт-прастора будзе болей карыснай, уплывовай, калі мы не будзем закідваць яе разбуральнымі амбіцыямі.

Алесь СІВЫ.

ПОГЛЯД

Дроны: лятаць нельга здымаць

Чаму ў беларускіх медыя так мала аператыўных аэраздымкаў

За апошнія тры-чатыры гады выкарыстоўваць квадракоптэры для фота- і відэаздымак пачала вялізная колькасць людзей. І калі раней набыць прафесійны дрон мог дазволіць сабе не кожны, бо «фантомы» каштавалі немалых грошай, то зараз на рынку «лятучых камер» ёсць выбар на любы гаманец і ад розных вытворцаў.

Найвялікшай папулярнасцю карыстаюцца мадэлі DJI з Паднябеснай, часткова дзякуючы якім пачаўся бум на дроны. За 1000 долараў (а на рынку былой у выкарыстанні тэхнікі і таго менш) вы можаце прыдбаць квадракопцер, які можа лятаць 15–20 хвілін, здымаць фота і відэа ў добрай якасці і ў акуратных руках цешыць гадамі.

Пасля гэтага, каб перастрахавацца ад магчымых праблем з боку Дзяржаўнай камісіі па радыёчастотах пры Савеце бяспекі, давядзецца зарэгістравацца ў Беларускай федэрацыі беспілотнай авіяцыі (БФБА), заплаціўшы дзве базавыя велічыні. Тады вы зможаце зарэгістраваць свой дрон у БФБА і тым самым легальна выкарыстоўваць яго частоты. А таксама атрымаеце пасведчанне сябра федэрацыі і налепку з маркіроўкай, наляпіць якую на дрон патрабуе заканадаўства.

Можна радасна ўзнімаць свайго крылатага таварыша ў блакітную вышыню. Але варта не забываць, што вышэй за 100 метраў лятаць не трэба, дый варта пільна глядзець на кадастравую карту, дзе пазначаны забароненыя для дронаў зоны. Здавалася б, усё проста.

Але вось тут і пачынаецца самае цікавае ў дачыненні да журналістаў… Калі вы не хочаце атрымаць штраф памерам 20 базавых велічынь, а гэта больш за 200 еўра, то абавязкова павінны ведаць наступнае: згодна з Паветраным кодэксам, на аэраздымкі спярша трэба атрымаць дазвол у Генеральным штабе Узброеных Сіл. Гэта нескладана, проста трэба звярнуцца туды за некалькі працоўных дзён.

Самым малапрыемным момантам з'яўляецца тое, што і пасля здымак трэба перадаць увесь адзняты матэрыял на экспертызу вайскоўцам. Натуральна, гэта значыць, што стрыміць з квадракопцера адназначна незаконна. Прычым вінаватымі будуць і той, хто здымае, і той, хто размяшчае гэты матэрыял. У выніку ўсё можа зацягнуцца ажно да 5 працоўных дзён (гэта не ўлічваючы хуткасці працы пошты, якой лісты могуць ісці ў рэгіёны яшчэ некалькі дзён). А зняць штосьці, што немагчыма было запланаваць загадзя, напрыклад, аператыўныя здымкі для артыкула на сайт навін, дык увогуле цяжка. Бо здымаць можна толькі пасля атрымання дазволу, а дазвол трэба чакаць…

Што мы маем у выніку? Набываць дроны можна. Лятаць можна. А здымаць журналістам-драналістам штосьці аператыўнае і аператыўна (хаця б цягам 5 хвілін пасля здымак) выкладаць гэта у сеціва – лічы, па-за законам. Напэўна, таму ў беларускай медыяпрасторы пакуль так мала аэраздымкаў з аператыўных падзей. Бо мала хто жадае заплаціць 20 базавых велічынь штрафу. Ці да 100 б.в. (амаль 1000 еўра) для юрыдычных асоб за паўторнае парушэнне цягам года.

Правілы для беспілотнікаў у Беларусі знаходзяцца пакуль у стадыі павольнай распрацоўкі, і гэта няпростая справа, улічваючы, што тэма для краіны досыць новая. Але калі рынак дронаў працягне расці гэтак жа хутка, а кошты на мадэлі зваляцца яшчэ ніжэй, то мы можам сутыкнуцца з тым, што законы неўзабаве стануць больш жорсткімі. А атрымаць дазвол на аэраздымкі стане доляй абраных. Хочацца ж, каб кожны ўласнік дрона проста ведаў, як і дзе ён можа легальна здымаць-публікаваць без неабходнасці ўзгадняць здымкі з вайскоўцамі. Тады і журналісты уздыхнулі б з палёгкай, і імідж Беларусі на сусветнай арэне палепшыўся б.

Галляш СЯЛЯВА.

САЛІДАРНАСЦЬ

Марына ЗОЛАТАВА:

«Падтрымку я адчувала штодзень»

Галоўны рэдактар партала TUT.BY распавяла «Народнай Волі» пра тое, як падтрымка калег дапамагала ёй падчас судовага працэсу.

Нагадаем, што гучная «справа БЕЛТА» пачалася 7 жніўня 2018 года, калі супрацоўнікі праваахоўных органаў правялі ператрусы ў рэдакцыі беларускага партала TUT.BY і інфармацыйнага агенцтва БелаПАН. Прычынай для вобшукаў стала крымінальная справа па фактах незаконнага доступу да інфармацыі дзяржаўнага агенцтва БЕЛТА.

Спачатку былі затрыманы каля 20 журналістаў з розных выданняў, у выніку некаторыя заплацілі штрафы. Да суда дайшла толькі адна справа – галоўнага рэдактара TUT.BY Марыны Золатавай. 4 сакавіка гэтага года **суд Заводскага раёна Мінска** агучыў ёй прысуд па ч.2 арт.425 Крымінальнага кодэкса за «бяздзеянне службовай асобы». Марыну Золатаву прызналі вінаватай і прысудзілі штраф у памеры **300 базавых велічынь** (7650 рублёў). Таксама было вырашана спагнаць з яе выдаткі БЕЛТА на адвакатаў у суме 6000 рублёў.

Адметна, што падчас усіх судовых пасяджэнняў зала была запоўнена журналістамі, якія прыходзілі падтрымаць калегу. Сама Марына Золатава адзначае, што такая салідарнасць ёй «неверагодна дапамагла».

«Падтрымку я адчувала штодзень, – кажа Марына. – *Увогуле, справа, з аднаго боку, выявіла моцную салідарнасць калег, а з другога – у пэўным сэнсе раздзяліла журналісцкую супольнасць. І да гэтага адносіны паміж некаторымі дзяржаўнымі і недзяржаўнымі СМІ былі не самыя цёплыя, але пасля таго, як распачалася крымінальная справа, літаральна фізічна можна было адчуць, якая вырасла сцяна.*

А што датычыцца журналістаў з незалежных сродкаў масавай інфармацыі, то, як ужо казала, не было ні дня, каб нехта не патэлефанаваў са словамі падтрымкі. Раней з кімсьці наогул не была знаёма альбо не вельмі часта размаўляла, але крымінальная справа з'яднала. Шмат падтрымкі было і з боку міжнароднай супольнасці. Замежныя журналісты з еўрапейскіх і амерыканскіх медыя асвятлялі гэтую справу, і сёння за такую салідарнасць я кажу ўсім: «Дзякуй!»

Марына Золатава дадае, што падтрымка калег не магла не паўплываць на прысуд, бо сама яна чакала больш жорсткага судовага рашэння.

«Рэзананс з-за гэтай справы быў вялікі і выйшаў за межы Беларусі, – кажа яна. – *Нават старшыня Вярхоўнага Суда выказаўся з гэтай нагоды. Маўляў, занадта павышана грамадская ўвага да працэсу, а СМІ трэба быць больш асцярожнымі падчас асвятлення такіх судоў, каб не аказваць ціск на суддзяў».*

Расказала Марына Золатава і пра тое, чаму вырашыла не абскарджваць рашэнне раённага суда ў вышэйшых інстанцыях: *«Адвакат раіла гэта зрабіць, але мне, шчыра кажучы, было шкада патрачанага часу. Я і так сем месяцаў замест таго, каб эфектыўна працаваць, займалася вырашэннем іншых праблем. Ды і ў нашых судах практычна няма апраўдальных прысудаў. Няхай усё гэта застаецца ў мінулым».*

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

Народная Воля http://www.nv-online.info 30 КРАСАВІКА 2019 г.

АКЦЭНТЫ

Аляксандр КЛАСКОЎСКІ,
медыяэксперт

Сапраўдная прэса заўжды выцягвае шкілеты з шафы

Беларускае начальства ў сваёй нелюбові да прэсы не адзінокае. Кладучы руку на сэрца, вялікія шышкі нідзе ў свеце не любяць прэсу, што іх пакусвае. Вунь і амерыканскі прэзідэнт **Дональд Трамп** зусім па-сталінску называе неўпадабаных журналістаў ворагамі народа. Але фішка ў тым, што ў Трампа рукі кароткія, каб амерыканскую прэсу закілзаць. Дэмакратыя!

У нашым выпадку галоўныя беды журналістыкі ідуць не столькі ад канкрэтных цемрашалаў, колькі ад спецыфікі палітычнай сістэмы. У Беларусі яна збудавана так, што неўпадабаныя медыя лёгка ўзяць на цугундар. Большасць СМІ наўпрост падначалена вертыкалі, рэшту ж з лёгкасцю і асаладай трымаюць у чорным целе.

Аляксандр Лукашэнка, выступаючы нядаўна з пасланнем народу і парламенту, даў зразумець, што ў яганым атачэнні маюцца ястрабы, якія ўвогуле заклікаюць *«зачыніць інтэрнэт, нейкі асобны інтэрнэт стварыць»*. І ён, Лукашэнка, іх трохі прытрымлівае: *«Не тая сітуацыя ў краіне, не тая абстаноўка, каб усіх душыць»*.

Улады трымаюць руку на горле СМІ

Так, дадушваць незалежныя медыя кіроўным вярхам няма патрэбы. Па-першае, варта мець нейкую іх жменю напаказ замежнікам: бачыце, і ў нас плюралізм. Па-другое, гэта ўсё ж канал зваротнай сувязі, з якой у аўтакратыях кепска. Адчуваецца, што афіцыйны лідар з цікавасцю сочыць менавіта за водгукамі незалежных медыя на ягоную палітыку, бо хіба дзяржСМІ праўду скажуць?

Прэзідэнт раз-пораз заклікае чыноўнікаў кантактаваць з медыя. Дзяржсакратар Савета бяспекі **Станіслаў Зась** таксама заяўляе, што чыноўнікі мусяць працаваць з прэсай, у тым ліку недзяржаўнай.

Але гэта збольшага дэкларацыі. А вось вам жалезны факт: буйныя недзяржаўныя медыя, у тым ліку *БелаПАН*, *TUT.BY*, *«Еўрарадыё»*, не былі акрэдытаваны на тое самае прэзідэнцкае выступленне з пасланнем.

Гэта Зась такі прагрэсіўны. А большасць чынавенства думае іначай, перастрахоўваецца. Галоўнае ж – сама сістэма закрытая і рэпрэсіўная паводле свайго духу. У незалежных медыя ўлада па вялікім рахунку адчувае небяспеку, варожую сілу. Бо чынавенства імкнецца да непадкантрольнасці, прырода ж СМІ у тым, каб выцягваць шкілеты з шафаў у кабінетах улады. І паколькі ў нашым выпадку ў дзяржаўнага апарату развязаны рукі, дык ён абавязкова будзе калі не дадушваць прэсу (*«не тая абстаноўка»*), то ва ўсякім разе трымаць руку на яе горле.

Паказальна, што нават ва ўмовах фактычнага супрацьстаяння з Масквой, якая прыціснула патрабаваннем «прасунутай інтэграцыі» (а насамрэч мяккай інкарпарацыі), беларускае кіраўніцтва не наважваецца даць болей волі незалежным СМІ. Хоць менавіта яны ствараюць той кантэнт, які дэ-факта ёсць супрацьвагай імперскай прапагандзе, ментальнай экспансіі «русского мира». Але ж для тутэйшага начальства важней, каб незалежная прэса не набрала зашмат моцы, бо гэта выглядае пагрозай сістэме.

Каб знясіліць і прыстрашыць недзяржаўныя медыя, раз-пораз ладзяцца такія акцыі, як нашумелая «справа БЕЛТА». З той жа оперы – нядаўні ператрус у мінскім офісе тэлеканала *«Белсат»*.

Інтэрнэт: джына ўжо не загоніш у бутэльку

Апошнім часам і ў палітычнай, і ў медыйнай сферы пайшло відавочнае закручванне гаек, бо набліжаюцца выбарчыя кампаніі. А тут яшчэ перад вачыма ўкраінскі прыклад: трыумфатар тамтэйшых прэзідэнцкіх выбараў **Уладзімір Зяленскі** са сваёй камандай актыўна выкарыстоўваў для раскруткі тэлебачанне, інтэрнэт, сацыяльныя сеткі.

Сеціва ўвогуле стала вялікім галаўным болем беларускіх улад. Друкаваную прэсу, ТБ ды радыё даўно збольшага падпарадкавалі. А вось на інтэрнэт доўга не зважалі. Можна сказаць, праспалі гэты феномен.

Сёння ж наклады казённых газет падаюць, тэлевізійная аўдыторыя старэе, звужваецца, а маладзейшыя і болей прасунутыя сыходзяць на сайты, у месенджары, сацсеткі. І вось у сеціве дзяржаўная журналістыка разгромна прайграе недзяржаўнай. Бо на сайт жа прымусовай падпіскай не загоніш. І паперы, друкарняў, дарагой тэхнікі, як тэлевізійшчыкам, – усяго гэтага анлайн-журналістам не трэба. Іх кампактныя, мабільныя, крэатыўныя каманды цяжка прыціснуць звыклымі цэрберскімі метадамі. Незалежныя анлайн-рэсурсы аператыўна раскручваюць самыя гарачыя, вострыя тэмы, на якія дзяржаўныя СМІ могуць пісаць толькі паводле адмашкі і толькі ў прадпісаным зверху ключы.

Дамінаванне ў інтэрнэце – вялікі поспех незалежнай беларускай журналістыкі. За анлайн-медыя будучыня. Гэтага джына ўжо не загоніш у бутэльку драконаўскімі папраўкамі ў закон аб СМІ. Хоць летась, адчуваю, была далёка не апошняя порцыя такіх паправак. Цэрберы дзяўбуць: маўляў, адстаём ад рэалій. Дык вы, панове, адсталі назаўжды са сваім мысленнем дыназаўраў.

Спакойна рабіць сваю справу, выжываць насуперак

Я далёкі ад самалюбавання: маўляў, якія мы крутыя на тле «госаў». Незалежным журналістам варта быць самакрытычнымі. І ў прыватнасці – трымацца канонаў свайго рамяства, не спісваць хібы кантэнту на агрэсіўнае асяроддзе.

Так, улады нас не песцяць, але гэта не падстава, каб збівацца на барыкадную журналістыку, прымітыўнае клеймаванне рэжыму. Не варта паддавацца і ціску апазіцыйнай тусоўкі, асабліва канапных радыкалаў: маўляў, чаму вы, журналісты, кепскія змагары, слаба піярыце партыйныя праграмы, займаеце пазіцыю па-над схваткай і г.д.? Смешна і сумна, калі апазіцыя, як і ўлада, хоча бачыць у медыя свае рупары.

Трэба спакойна рабіць сваю справу: інфармаваць аб'ектыўна, крытыкаваць аргументавана, адлюстроўваць розныя погляды і шукаць разумнае выйсце з той складанай гістарычнай і геапалітычнай сітуацыі, у якой апынулася Беларусь.

Так, гульня ў «братнюю інтэграцыю» прывяла да таго, што імперская пагроза сёння навісла дамоклавым мячом. І стратэгія ўлад – неяк разруляваць сітуацыю з Крамлём без рэформаў – слабая, няслушная. Але асаблівая подласць сітуацыі ў тым, што і рэзкія рухі Беларусі (уявім сабе, што тут перамагаюць праеўрапейскія сілы) могуць справакаваць анексію. Што мы бачылі на прыкладзе Украіны.

Рабіць грунтоўны паліталагічны аналіз – дзе мы з вамі апынуліся і як выблытвацца – не ёсць мэтай гэтага артыкула. Я толькі хачу падкрэсліць, што медыя павінны асэнсоўваць нашу сітуацыю ва ўсёй яе складанасці і супярэчлівасці. І па вялікім рахунку мы, канечне ж, не па-над схваткай, бо хварэем і змагаемся за будучыню Беларусі.

Пры гэтым трэба цвяроза і па-філасофску прымаць рэаліі. У свой час улада падзяліла журналістаў на «чэсных» і «нячэсных» – і гэты падзел нікуды не падзенецца, пакуль не зменіцца палітычная сістэма. Колькі б ні казалі наверсе агульных фраз пра адкрытасць і кантакты з медыя, колькі б ні ладзілі розныя каты Леапольды «круглых сталоў» пра агульную журналісцкую этыку. Бо калі зверху ў дзяржаўныя рэдакцыі ідзе каманда мачыць «пятую калону», то ўся этыка ляціць на памыйку, і кляпаюцца брыдкія пасквілі.

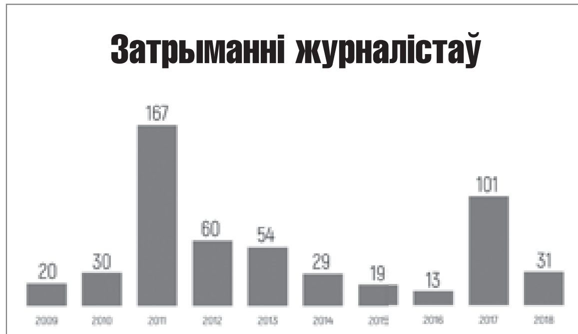
Хтосьці з «госаў» кажа: якая розніца, у нас гаспадары і ў вас гаспадары. Але розніца каласальная, і тыя, хто так кажа, самі добра яе ведаюць. Так, і недзяржаўныя медыя вельмі розныя, у іх стае хібаў. Аднак жа трапна сказаў **Альбер Камю**: *«Свабодная прэса бывае добрай або кепскай. Гэта слушна. Але несвабодная прэса бывае толькі кепскай»*.

ТЭНДЭНЦЫІ

Што змянілася ў медыясферы ў мінулым годзе?

БАЖ з году ў год ажыццяўляе маніторынг парушэнняў правоў журналістаў, звязаных з іх прафесійнай дзейнасцю, а таксама ўмоў функцыянавання сродкаў масавай інфармацыі.

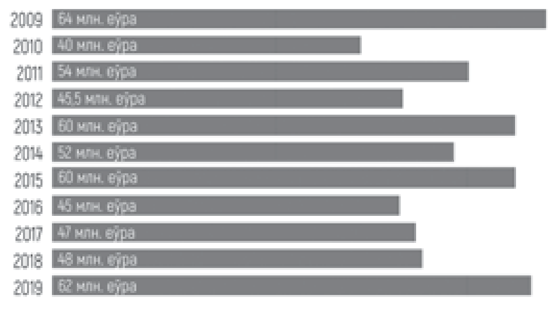
Калі ў 2017 годзе быў зафіксаваны 101 выпадак кароткачасовых затрыманняў журналістаў падчас выканання імі сваіх прафесійных абавязкаў, то за 2018 год – у тры разы менш. У дзесяці выпадках журналісты былі змешчаныя пад варту на тэрмін да 3 сутак.

У 2018 годзе працягваўся па нарастаючай судовы пераслед журналістаў за супрацоўніцтва з замежнымі СМІ без акрэдытацыі. Колькасць штрафаў журналістам-фрылансерам рэзка ўзрасла – гэта 118 выпадкаў супраць 69 у 2017 годзе. Агульная сума штрафаў перавысіла 43 тысячы еўра.

Тэндэнцыяй апошніх гадоў з'яўляецца павелічэнне фінансавання дзяржаўных медыя, якое закладваецца ў бюджэт і размяркоўваецца на пазаконкурснай аснове. У адпаведнасці з законам «Аб рэспубліканскім бюджэце на 2019 год» яно складзе 151.211.151 руб. (каля 62 млн еўра). Гэта амаль на трэць больш, чым у папярэднія гады.

Нельга пакінуць па-за ўвагай шэраг важных падзей мінулага года, якія негатыўна адбіліся на становішчы ў медыясферы.

У чэрвені 2018 года Нацыянальны сход Рэспублікі Беларусь прыняў папраўкі ў Закон «Аб сродках масавай інфармацыі», якія істотна пашыраюць дзяржаўны кантроль над інтэрнэт-прасторай у Беларусі. Закон, у прыватнасці, уводзіць добраахвотную рэгістрацыю інтэрнэт-рэсурсаў у якасці СМІ, аднак захоўвае неабгрунтавана складаны дазвольны парадак гэтай рэгістрацыі. Тыя сайты, якія не пройдуць рэгістрацыю, пазбавяцца правоў СМІ, а іх карэспандэнты – журналісцкага статусу; пры гэтым на іх распаўсюджваюцца ўсе меры адказнасці, прадугледжаныя заканадаўствам аб СМІ. Захоўваецца пазасудовы парадак блакіравання інтэрнэт-рэсурсаў Міністэрствам інфармацыі і ўводзяцца дадатковыя падставы для гэтага (напрыклад, выкарыстанне інтэрнэт-рэсурсу для ажыццяўлення забароненай заканадаўчымі актамі Рэспублікі Беларусь дзейнасці). Цяпер інтэрнэт-рэсурсы абавязаны забяспечыць ідэнтыфікацыю каментатараў на сваіх старонках і на форумах і праводзіць мадэрацыю іх каментарыяў пад пагрозай адказнасці за іх.

У мінулым годзе мы сталі сведкамі некалькіх крымінальных спраў, звязаных са свабодай выказвання меркавання. Быў агучаны прысуд фігурантам справы «рэгнумаўцаў», якія да гэтага правялі пад вартай чатырнаццаць месяцаў, узбуджаны крымінальныя справы супраць блогера Сяргея Пятрухіна, кіраўніка інфармацыйнага агенцтва «БелаПАН» Алеся Ліпая (была спынена ў сувязі з яго смерцю). Так званая «справа БЕЛТА», абвінавачванні па якой былі прад'яўлены пятнаццаці журналістам, скончылася асуджэннем Марыны Золатавай, галоўнага рэдактара TUT.BY – самага папулярнага навінавага рэсурсу.

Дзякуючы апошняй справе, агульная колькасць ператрусаў, якія былі праведзены ў журналістаў, блогераў і ў рэдакцыях СМІ, у 2018 годзе дасягнула 26.

У 2018 годзе павялічылася колькасць выпадкаў выкарыстання заканадаўства аб супрацьдзеянні экстрэмізму для абмежавання свабоды выказвання меркавання. Журналісты, грамадскія актывісты і шараговыя грамадзяне прыцягваюцца да адміністрацыйнай адказнасці за публікацыі ў сацыяльных сетках. Падставай для гэтага з'яўляецца артыкул 17.11 Кодэкса аб адміністрацыйных правапарушэннях, які ўстанаўлівае адказнасць за распаўсюджванне інфармацыйнай прадукцыі, якая змяшчае заклікі да экстрэмісцкай дзейнасці ці прапагандуе такую дзейнасць. Так, журналіст-фрылансер з Гродна Аляксандр Дзянісаў быў аштрафаваны на 612,5 беларускага рубля за рэпост двух відэа аб удзеле брэсцкіх анархістаў у пратэстнай акцыі 2017 года «Марш дармаедаў».

• У 2018 годзе павялічылася колькасць выпадкаў выкарыстання заканадаўства аб супрацьдзеянні экстрэмізму для абмежавання свабоды выказвання меркавання. Журналісты, грамадскія актывісты і шараговыя грамадзяне прыцягваюцца да адміністрацыйнай адказнасці за публікацыі ў сацыяльных сетках •

Усё гэта сведчыць пра тое, што паслядоўная палітыка дзяржаўных улад, накіраваная на ўсталяванне максімальнага кантролю над інфармацыйнай прасторай краіны, працягвае рэалізоўвацца. У 2018 годзе яе першачарговай мэтай, відавочна, стаў «беларускі сегмент інтэрнэту».

Вольга СЯХОВІЧ, юрыст.

РЭГІЁН

Анатоль САНАЦЕНКА: «Ваюем не мы, ваююць з намі»

«Бабруйскі кур'ер» – анлайн-выданне. Пасля ўнясення паправак у закон «Аб СМІ» ўлады перасталі лічыць яго сродкам масавай інфармацыі.

«Вось такі «прагрэс» – ад друкаванага выдання са стогадовай гісторыяй – да пазбаўлення статусу СМІ, статусу журналістаў. І ўсё гэта адбываецца пад цырыманіяльныя размовы чыноўнікаў пра еўрапейскі вектар развіцця, пра значныя паляпшэнні ў сферы правоў чалавека, у сферы медыя», – кажа галоўны рэдактар **Анатоль Санаценка**.

«Бабруйскі кур'ер» пастаянна сутыкаецца з цяжкасцямі і перашкодамі ў атрыманні інфармацыі. З часоў пачатку мэтанакіраванай палітыкі знішчэння незалежных выданняў Бабруйскі гарвыканкам не запрашае і не пускае журналістаў «БК» на свае планёркі і пасяджэнні. Амаль немагчыма, за вельмі рэдкім выключэннем, атрымаць каментарыі ад чыноўнікаў і кіраўнікоў дзяржаўных прадпрыемстваў па розных пытаннях і сітуацыях у горадзе.

Сутыкаўся «Бабруйскі кур'ер» і з затрыманнямі і судамі. Як распавёў Анатоль Санаценка, за апошнія 16 гадоў працы журналістаў выдання затрымлівалі пяць разоў. Аднойчы – каб перашкодзіць паездцы ў Мінск для асвятлення дазволенага Чарнобыльскага Шляху. Яшчэ чатыры разы – непасрэдна падчас працы. На журналістаў «БК» спрабавалі заводзіць адміністрацыйныя справы, пераважна паводле артыкула 23.34 КаАП – як на ўдзельнікаў незаконных масавых мерапрыемстваў, хоць яны не былі ўдзельнікамі, а выконвалі свае працоўныя абавязкі.

«Памятаю, калі мы пераключыліся на працу з нашым анлайн-выданнем і пачалі рабіць экспрэс-апытанні на вуліцах Бабруйска, мясцовыя ўлады «прывіталі» нас выклікам нарада міліцыі на месца адной з такіх апытанак», – узгадвае Анатоль Санаценка.

Затрымлівалі журналістаў падчас «маўклівых пратэстаў» у 2011 годзе, а таксама падчас мітынгаў «недармаедаў» у 2017-м.

«26 сакавіка 2017 года падчас работы на «мітынгу недармаедаў» у пастарунак адвезлі амаль палову рэдакцыі «БК», уключаючы мяне», – зазначае Анатоль Санаценка.

Пра ўмовы працы журналістаў «БК» спадар Санаценка кажа, што «працаваць даводзіцца ў сітуацыі вайны», «як на перадавой».

«Ніколі не ведаеш, адкуль прыляціць «снарад», – кажа галоўны рэдактар. – *Толькі ваюем не мы, незалежныя журналісты, якія робяць сваю справу, распавядаюць пра падзеі, а ваююць з намі – дзяржаўныя чыноўнікі. З розных арганізацый і ведамстваў. Якія ментальна яшчэ не вылезлі з брэжнеўскага часу і жывуць таталітарнымі паняццямі СССР – «турмы народаў».*

Віктар Масаловіч, журналіст, відэааператар «Бабруйскага кур'ера», кажа, што працаваць ва ўмовах, створаных дзяржавай для незалежнай прэсы, асабліва калі табе блакіруюць доступ да інфармацыі, – няпросты выклік.

– *Самае страшнае, што простыя людзі баяцца гаварыць,* – кажа аператар, спасылаючыся на свой досвед правядзення відэаапытанняў на вуліцах Бабруйска. –*Пытаешся: за каго вы прагаласавалі б – за Лукашэнку ці за Зяленскага? Баяцца адказваць на камеру, кажуць: «мы ў школе працуем, таму адказваць на ваша пытанне не будзем…»*

Галоўны рэдактар «БК» падкрэслівае, што цяжкасці анлайн-выдання звязана з яго незалежнай пазіцыяй. Але саступаць і ахвяраваць свабодай слова і меркавання «Бабруйскі кур'ер» не збіраецца.

Марына МАЎЧАНАВА.

ДЕМОКРАТИЯ ПО-БЕЛОРУССКИ

За что штрафуют фрилансеров?

Гарантированное Конституцией каждому белорусскому гражданину право на получение и распространение информации (ст.34) у нас запросто перечеркивается практикой применения ст.22.9 Кодекса об административных правонарушениях, которая запрещает незаконное изготовление продукции СМИ.

И хотя неоднократно правозащитники и юристы подчеркивали, что она не может применяться к тем, кто лишь собирает информацию и отдает той или иной редакции, белорусские власти продолжают привлекать к ответственности журналистов-фрилансеров. Таким образом проводится целенаправленная работа по удушению свободы слова в стране, по затыканию ртов журналистам. По данным ГА «Белорусская ассоциация журналистов», только в 2017 году было 69 случаев привлечения журналистов-фрилансеров к ответственности. Их обвиняли в том, что они-де работали на иностранное СМИ, не имея на это аккредитации, предоставленной белорусским МИДом. Ни сотрудники милиции, ни судьи почему-то не задаются вопросом: как может получить аккредитацию человек, официально не состоящий в штате этого иностранного СМИ? В результате очередной штраф, очередное попрание Конституции и очередное лишение белорусских граждан возможности получить информацию от независимого журналиста.

Владимир ЛАПЦЕВИЧ.

спецпраект

СВАБОДНАЯ ПРЭСА: БЕЛАРУСКІЯ РЭАЛІІ

СУМЕСНЫ ПРАЕКТ «НАРОДНАЙ ВОЛІ» І БЕЛАРУСКАЙ АСАЦЫЯЦЫІ ЖУРНАЛІСТАЎ

У якіх толькі пераплётах не даводзіцца бываць беларускім журналістам...

ТЭЛЕРЭЦЭНЗІЯ

Русский след на «Беларусь 1»: кто играет за соседа

Державное ТВ Беларуси – для тех, у кого крепкие нервы. Так, например, новостной поток «Беларусь 1» сжимает реальную жизнь страны до уровня официальной «паркетной» хроники, саморекламы первого лица (с бессловесной – или лояльно озвучивающей банальности в режиме твердого согласия с президентом – массовкой из чиновных), рапортов об успехах, условно проблемных сюжетов, культурно-спортивного позитива и преимущественно мрачных вестей из-за кордона.

Первый белорусский четко выражает внутреннюю смысловую конфликтность официального информационного порядка: размытая национальная идентичность (вспомним Лукашенко в Питере: «Я тоже в гостях – но как дома!») соседствует с декоративной демонстрацией собственной «отдельной» значимости (от проведения детского «Евровидения» до статуса «донора мира»), а ритуальное вещание о «наших людях» и «братском» русском народе – с эмоциональными речами первого лица страны о жизненной важности суверенитета.

При этом степень суверенности распределяется очевидно неравномерно.

Нервные реплики первых лиц и публичная полемика в стиле «торговых войн» объективно противоречат сопредельным (нередко в рамках одного выпуска) сводкам успешного сотрудничества, а эмоциональные президентские упреки россиян в «национальном эгоизме» слабо рифмуются с его же заверениями о неизменно приоритетном статусе восточного партнера.

С одной стороны, однозначная русскоцентричность экономического и культурного секторов (четко прописанная даже на уровне новейших «недо-братских» разногласий с Кремлем – мол, «мы к вам со всей душой, а вы…» – тут, по сути, речь идет не о разводе, а о «честных» условиях брачного контракта). Постоянные ссылки на духовную близость, творческие альянсы, успехи белорусов в российских регионах (как повод ждать удачи аналогичных проектов… в Африке). Плюс радостные вести о новых авиарейсах в Россию, совместной выставке живописи и визите белорусских кадетов на московский бал. Тут все служит аргументом в пользу дальнейшего бесконфликтного сближения, которое трактуется как нечто очевидное и бесспорное, однозначно обладающее высоким ценностным потенциалом.

С другой стороны, демонстративная «отдельность» политической позиции и политического выбора, «суверенная» риторика под лозунгом защиты интересов своего народа и подчеркнуто взвинченный режим переговорной коммуникации с российскими властными структурами.

Политическая конфликтность объяснима. Фактически речь идет об тактиках самосохранения наличного белорусского политического режима в тени весомого игрока – российских политических элит (характерно, что в острой ситуации с Керченским проливом канал «Беларусь 1» в качестве базовой концепции безоговорочно принял трактовку российской стороны). По сути, идет торг о цене сотрудничества двух «главных по стране» – и, соответственно, гарантиях сохранения ими своего статуса. И только здесь, на уровне балета первых лиц (в отличие от культуры и региональной экономики), еще сохраняется – и предъявляется публике – официальная публичная интрига. Демонстративное расхождение позиций.

Судьба отношений с Российской Федерацией (и не только) разыгрывается в стиле «Игры престолов» – как распасовка одиноких харизматиков.

И тут важен многократно раскрученный и эмоционально озвученный пример Франции с ее «желтыми жилетами»: мол, там рулит чернь – а у нас всё по уму. Всё, как главный сказал.

В общей картине мира по «Беларусь 1» нет места ни гражданскому обществу, ни низовым инициативам, ни европейским ценностям, ни независимой (да и любой более-менее весомой – не считая пары-тройки персонажей с неопределенным статусом) экспертизе, ни неофициальной культуре, ни любым другим политикам, кроме главного и единственного стратега и ньюсмейкера – А.Г.Лукашенко.

Право голоса здесь имеют лишь президент с бригадой служилых. Солист с подпевкой. Из российских – лояльные гости режима. И соразмерный по статусу восточный брат – чтобы подчеркнуть нашу правоту.

• Новостное ТВ становится полем для битвы небесных драконов, а зрители – пассивной массовкой наблюдателей. Это аттракционное вещание закрытого типа, заточенное на режим пропагандистского самоповтора и лишенное ресурсов качественного роста и смыслового обновления •

Реальности нет. Есть лишь мантры и заклинания. Ритуальные поклоны и ритуальные проклятия. И снова поклоны. И снова проклятия.

Новостное ТВ становится полем для битвы небесных драконов, а зрители – пассивной массовкой наблюдателей. Это аттракционное вещание закрытого типа, заточенное на режим пропагандистского самоповтора и лишенное ресурсов качественного роста и смыслового обновления.

А это уже серьезно. Наши державные медиа принципиально неконкурентоспособны и стабильно сдают стратегическую инициативу восточному соседу. Ноль идей – кроме дежурной сказки про самого главного «крепкого хозяйственника». Минимум идентичности: вышиванка по праздникам, Москва в голове, хороводы на Линии Сталина.

Два основных измерения культурно-политической интервенции: верхний этаж – квазисоветская политическая прагматика с общей ностальгией по административным триумфам и победной войне, нижний – поле народной веселухи и славянского отвяза. Стас Михайлов, боевые хоккеисты и медведь с огнеметом.

Они жгут. Мы подгораем.

Асимметричность коммуникации, подмена информации пропагандой, синхронная зачистка и принудительная центровка нашего и соседского информационного поля, отсутствие адекватного по качеству противовеса российским медиаканалам, перенасыщенность вечерних эфиров соседским поп-материалом и сериальным шлаком…

Все это делает белорусское госТВ (вне зависимости от контента) русским.

«Лукашенко-ТВ» фактически работает на Путина. Аналогично «Путин-ТВ» лепит из Лукашенко самодержца-демиурга. Единоличного распорядителя нашей судьбы.

Соразмерной «русскому миру» оказывается здесь не только экономическая, образовательная и информационная (практически колониальная) зависимость от Большого Брата, но и аналогичная по сути матрица медиапотоков: деградация новостного эфира, превращение его в рекламный перформанс авторитарных режимов.

Где главный месседж – неизменность центровых.

Максим ЖБАНКОВ.

ЗАПРАШЭННЕ

Беларуская асацыяцыя журналістаў упершыню возьме ўдзел у выставе «СМІ ў Беларусі»

На сваім стэндзе прадстаўнікі недзяржаўнага журналісцкага аб’яднання раскажуць пра сітуацыю са свабодай слова ў краіне, правядуць шэраг брыфінгаў, сустрэч з галоўнымі рэдактарамі недзяржаўных медыя, прадставяць адукацыйныя праграмы для калег і дадуць юрыдычныя парады па заканадаўстве ў галіне СМІ.

Выстава «СМІ ў Беларусі» пройдзе ў НВЦ «БелЭкспа» (праспект Пераможцаў, 14) ***з 2 па 4 мая*** і супадзе ў часе з Сусветным днём свабоды прэсы – 3 мая, які штогод адзначае ГА «Беларуская асацыяцыя журналістаў».

Заяўку на ўдзел недзяржаўнага журналісцкага аб’яднання – ГА «БАЖ» – у выставе падпісаў выконваючы абавязкі дырэктара «БелЭкспа» **Яўген Брыгадны.**

3 мая ГА «Беларуская асацыяцыя журналістаў» правядзе прэс-канферэнцыю на сваім стэндзе.

Будзем рады вас бачыць на стэндзе ГА «БАЖ»!

План мерапрыемстваў на стэндзе Беларускай асацыяцыі журналістаў

2 мая, чацвер

13.00 Дыскусія «Інфармацыйная бяспека Беларусі ў медыясферы». Удзельнікі: **Андрэй Бастунец** – старшыня ГА «Беларуская асацыяцыя журналістаў», **Андрэй Елісееў** – дырэктар аналітычнага цэнтра EAST, **Вадзім Мажэйка** – аналітык BISS, **Паўлюк Быкоўскі** – медыяэксперт і іншыя.

14.00 Сустрэча з **Аляксандрам Старыкевічам**, галоўным рэдактарам інтэрнэт-газеты «Салідарнасць».

15.00 Сустрэча з **Андрэем Дынько**, галоўным рэдактарам часопіса «Наша Гісторыя».

16.00 Квіз ад **Паўла Свярдлова**, галоўнага рэдактара «Еўрапейскага радыё для Беларусі».

3 мая, пятніца

11.00 Брыфінг ГА «БАЖ» да Сусветнага дня свабоды прэсы. Удзельнікі: **Андрэй Бастунец** – старшыня ГА «БАЖ», **Алег Агееў** – намеснік старшыні, юрыст ГА «БАЖ».

11.30 Дыскусія «Наколькі аб’ектыўна месца Беларусі ў рэйтынгах свабоды слова». Удзельнікі дадаюцца: **Алег Агееў** – намеснік старшыні, юрыст ГА «БАЖ», **Андрэй Аляксандраў** – медыяэксперт. Запрошаны таксама прадстаўнікі Беларускага саюза журналістаў.

13.00 Сустрэча з **Іосіфам Сярэдзічам**, заснавальнікам, выдаўцом і галоўным рэдактарам газеты «Народная Воля».

15.00 Сустрэча з **Марынай Золатавай**, галоўным рэдактарам TUT.BY.

17.00 Сустрэча са **Змітром Бартосікам**, журналістам і літаратарам, лаўрэатам прэміі імя Ежы Гедройца.

4 мая, субота

11.00–13.00 Юрыст ГА «БАЖ» **Алег Агееў** адказвае на пытанні пра заканадаўства ў галіне медыя.

ИХ ОПЫТ

Как работается коллегам в Украине?

*Собственный корреспондент газеты «Народная Воля» в Украине **Александр Цынкевич** побеседовал с **Игорем Чайкой**, еще совсем недавно возглавлявшим Независимый медиапрофсоюз..*

– Свободны ли украинские СМИ и журналисты в выборе тем и освещении тех или иных событий? Сильно ли давление на журналистов со стороны политиков, чиновников, правоохранительных органов, представителей местной власти, собственников СМИ?

– Я не вижу особых проблем со свободой слова и медиа в Украине. Выбор темы, героев, событий зависит лишь от самого журналиста или редактора издания. Или его владельца.

А политики, чиновники, представители власти или силовых структур, как правило, уже давно имеют свои информационные площадки. Так что сейчас это приобрело, так сказать, «полюбовный», или гибридный, характер. Но у каждого журналиста есть право не идти на поводу у владельца и его окружения – или уходить в «свободное плавание», или менять издание.

– Пять лет прошло после Революции достоинства, как это отразилось на журналистах и СМИ? Поменялось что-то или нет с тех пор? В чем позитив, а в чем негатив, если он есть?

– И снова вопрос выбора. Для кого-то эти пять лет стали некой «точкой отсчета» и проверкой на совместимость новых обстоятельств (порой достаточно экстремальных) со своими внутренними убеждениями. Кто-то остался в профессии, кто-то отдал предпочтение общественной деятельности, волонтерству или ушел защищать страну. А для кого-то ничего не изменилось (в том числе – и хозяева) и даже приоткрылись новые возможности в гибридном информационном хаосе.

– Преследование журналистов за их профессиональную деятельность – это в Украине распространенное явление? Как часто к вам в организацию обращаются журналисты за помощью и получается ли решать такого рода проблемы?

– Да, как в любой плюс-минус демократической стране может быть давление на бизнес. Да, не исключено желание криминалитета не допустить резонансных расследований. Но каких-то преследований за действительно честную журналистскую позицию я особенно и не знаю. Этим пытаются манипулировать, когда кому-то хочется сказать, что у нас со свободой слова все плохо. Но, по большому счету, это

неправда. Хотя, конечно, есть единичные случаи давления на журналистов.

Правда, достаточно часто позже выясняется, что это был вовсе и не журналист, а ряженный под представителя СМИ «общественный» деятель, каким-то образом получивший себе журналистскую «корочку» или пресс-карту и под видом этого хотевший убедить всех, что он сотрудник медиа.

Во всяком случае в последние два года моей профсоюзной деятельности именно подобные случаи и были в основном нашей головной болью.

– Освещение тех или иных событий, размещение или снятие публикаций за деньги – насколько эти явления распространены в украинских СМИ?

– А вот это действительно давно уже приобрело масштабы тотальной коммерции. Кажется, еще в 2006 году мы сняли документальный фильм «Свобода «джинсы». Украинский контекст» и, собственно, с нашей легкой руки термин «джинса» вошел в обиход и стал активно использоваться как синоним коррупции в медиа. И, к сожалению, и по сию пору этим не брезгуют даже самые «независимые» медиа. А выборы любого уровня в Украине – действительно настоящие «жнива» для медиа (кстати, это термин не мой, его с удовольствием используют сами медийщики).

– В Украине только что закончились президентские выборы. Какую роль сыграли СМИ? Насколько сильно было их влияние на результат?

– Эта избирательная кампания была не грязнее и не чище других последних выборов как в Украине, так и в некоторых странах за рубежом последних нескольких лет. Да, сменились стратегии и тактики, добавился фактор новых технологий и гибридности в совокупности с желанием нашего, мягко говоря, недоброжелательного соседа повлиять на результаты выборов в нашей стране. Да и не только в нашей по большому счету! И, конечно, СМИ в этой истории являлись одним из самых важных инструментов. Но так было, по-моему, с появлением медиа во все времена в той или иной степени, менялись, в основном, лишь технологии.

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 328-68-71.
Рэкламны аддзел (017) 328-66-09.
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info
Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.

Заснавальнік і галоўны рэдактар
Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ

Пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі сродку масавай інфармацыі №947 ад 6 студзеня 2010 г. выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Надрукавана ў друкарні дзяржаўнага прадпрыемства «Выдавецтва «Беларускі Дом друку». ЛП №02330/106 ад 30.04.2004. Мінск, пр. Незалежнасці, 79. Падпісана ў друк 29.04.2019 у 17.00. Аб'ём 4 друк. аркушы. Тыраж 27 735 экз. Заказ № 1232.

